

HUTTER

avtor peteRezman

Hutter, verzija 2017

Vsi dogodki likov rodbine Hutter v tem besedilu so izmišljeni.

Navdih zanje prihaja iz treh virov:

- 1) časopis *Vestnik*, Maribor, 9. avgust 1945, stran 2;
- 2) intervju *Henrik Sahornik*, RTV SLO1, 22. 9. 2016;
- 3) knjiga *Josip Hutter in bivalna kultura Maribora* (Založba: Umetniški kabinet Primož Premzel d.o.o., Maribor 2008), avtorice Jerneje Ferlež.

Fotografije: zasebni arhiv Jerneje Ferlež;

risbe: avtor Zlatko Kraljič (po naročilu za to besedilo, jesen 2017).

osebe

:

Hutter

in drugi

drugi

so

žena *Beti*

otroci *Eva, Julijan,*

Pepi, tudi Josip ml.

pa še

Fotograf in trgovec Macun.

drugi

dve

osebi sta še

ona

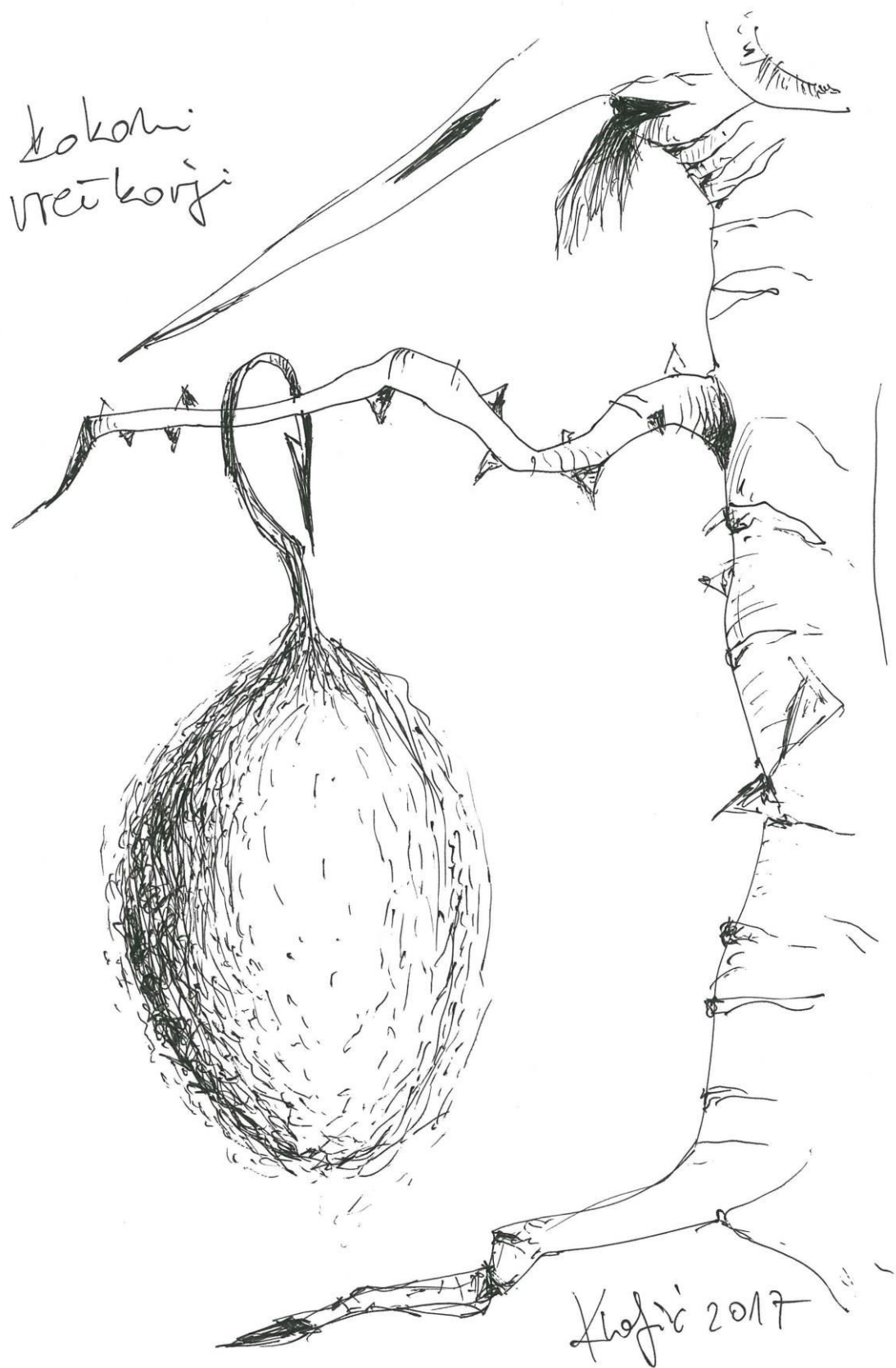
on

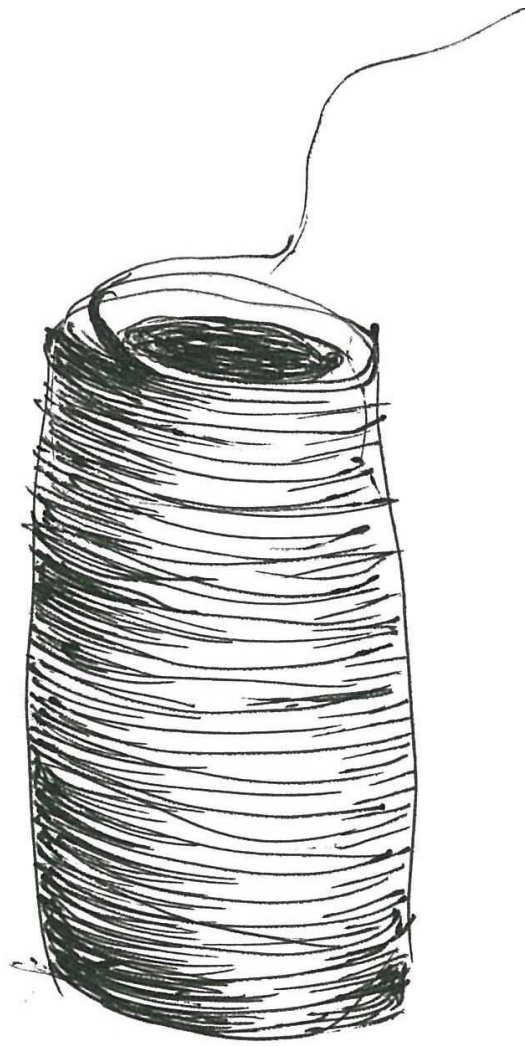
oziroma

on

ona

čas
dogajanja
čas
uprizoritve
čas

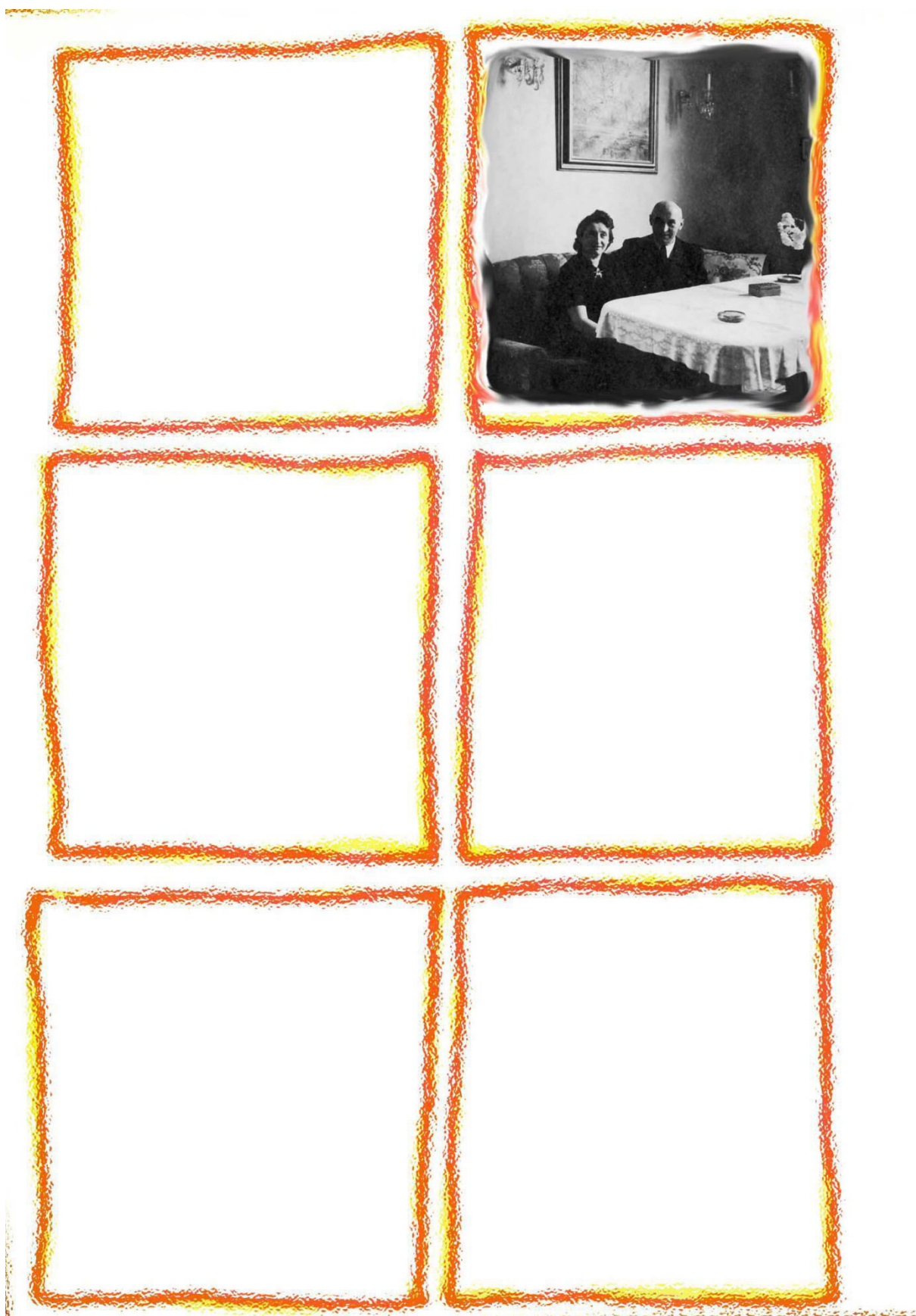

Kapil 2017

Fotografija Beti in Huttra se razblini.

Potem podoba s fotografije oživi.

Beti in Hutter sedita v salonu, na oblazinjenem dvosedu, pred njima je belo pogrnjena miza, na steni za njima visi pokončna slika tovarne z ostrim, kvišku segajočim dimnikom čez celo sliko. Pred njima stoji fotograf s kamero na stativu. Ravno ju je posnel, pospravlja napravo, zloži trinog in odide.

Hutter vstane, si pogladi suknjič in gleda sliko tovarne 'Hutter in drug' na steni.

Beti se sedé nasloni in se oddahne: To je zdaj mimo.

Hutter: ... da bodo ostale tudi fotografije, kot je to zdaj v navadi. Fotografije, ne oljne slike, ali bognedaj – pasteli! Ne bo nama treba izgubljati časa s sedenjem pred kakšnim bradatim in počasnim slikarjem.

Beti gleda, kamor gleda njen mož: Ta, na zidu. Ne vem ..., jaz bi jo zamenjala. S fotografijo otrok. Veliko. Mogoče bi ta mojster fotograf ..., če mu rečeš ..., ko bo prinesel današnje slike ...?

Hutter: Zamenjala bi sliko tovarne?

Beti: Ja. Mogoče drugo leto.

Hutter: Zakaj pa ne takoj? Zakaj drugo leto?

Beti: Tisoč devetsto štirideset bo. Okrogla letnica. Julijan bo osemnajst, Eva šestnajst, Pepi enajst. Da bodo vsi trije skupaj.

Hutter se ponovno ozre na sliko na steni: Tako veliko, kot je ta?

Beti: Ja, tako veliko. Saj jih povečajo.

Hutter: Seveda jih, samo.

Nič nimam proti; otroci so le otroci in vsi trije - na takšni sliki še posebej - bodo zelo lepi. Samo slika ne bo barvna, kot je ta.

Beti: Daj no..., tovarna je tudi siva ...

Fotograf je pa rekel, da lahko na poseben način obarva fotografije. V nežnih barvnih tonih.

Hutter: Hja. Tudi na pobarvani fotografiji bo prevladovala sivina. Siva ali rjavkasta bo glavna podlaga.

Vem pa da bo barvna fotografija kmalu postala množična in po cenah dostopna. Mogoče bo to že drugo leto. V vojnih časih se izumi kar vrstijo!

Strinjam se s fotografijo vseh treh otrok. Lepo! Lepo da jih bomo imeli vedno pred očmi!

Beti: Pri nas ni vojne ... in bogdaj, da je ne bi bilo!

Beti in Hutter gledata oljnato sliko na steni.

Beti doda predse: Upam, da tudi drugje ne bo dolgo trajalo to nemirno stanje. Strah me je.

Hutter: Vse je strah.

Seveda vojna ni dobra stvar. Za nikogar. Ne za nas, ne za tovarno, ne za trgovino.

Ne za ljudi.

A vojna je v resnici zgolj čez rob pripeljan konkurenčni boj. Konkurenca pa - brez nje ne bi bilo razvoja. Za kakšne reči je vojna dobra.

Mnogo izumov je zaživel med veliko vojno. Na obeh straneh so jih izumljali in te nam pridejo prav tudi v miru!

Beti: Ja prosim te no! Kateri izumi pa!?

Hutter: Letala na primer!

Tudi mnogih materialnih dobrin se ljudje zavedo šele v vojni. Topel dom, hrana, obleka - se v miru ne ceni tako kot takrat, ko je vojna.

Beti: Tvoja tovarna tekstila..., res je.

Hutter: Tovarna tudi, seveda. Ki pa ni samo moja.

Materialne dobrine so boljša naložba, kot denar. Zemlja. Hiše. Te obdržijo vso svojo vrednost! Zato vlagam v gradnjo mesta.

Za blok se že govori - Hutter blok!

Beti: Kdo bi si mislil! Pred petimi leti, ko smo se vselili, je bilo vse drugače!

Kaj vse se zgodi v samo petih letih!?

Hutter: Res.

Beti se dotakne Huttrove roke pod laktom: Skoraj sem pozabila povedati. Nežo sem odpustila. Svetovala sem ji naj gre nazaj. Domov. Na Muto.

Hutter: Odpustila si jo?

Beti: Ja. Zanosila je.

Plačala sem ji do konca leta in dala še nekaj za botrstvo. In nekaj oblek. Malo sem pa že povprašala za drugo varuško. Ne bo težko izbrati.

Hutter: Zanosila je?

Beti: Dobro, da sem pravi čas videla.

Hutter in Beti se razblinita.

Salon izgine.

*

Salon se postavi nazaj. Mlajši je za pet let. Na steni nad oblazinjenim dvosedom visi slika, olje, motiv kamnite kočevske cerkve Sv. Jerneja z dvema zvonikoma. Beti vedro gladi krzneni plašč v naročji.

Hutter potrka, urejen: Beti ..., ojej!

Beti vstane ko Hutter vstopi.

Hutter zaprepaden: Samo nerca ne, Beti!

Beti: Nerca ... Ne?

Hutter: Ne!

Beti odide in se vrne ogrnjena s temnim plaščem iz sukna.

Hutter gleda skozi okno.

Beti: Otroci so bili tako živahni. Komaj so čakali da so šli. Neža je šla z njimi. Evi sem rekla, naj ne izpusti Pepija, naj ga trdo drži, vsaj do tja. Ko bodo šli nazaj, se pa že lahko malo umažejo. Do tja pa ne!

Hutter: Veš, od začetka gradnje te nove hiše, torej vile, sem govoril arhitektu da naj bo takšna, kot vlevata čas in naš položaj. Brez vsakih okraskov. Vse, kar se vidi, naj bo funkcionalno. Okna, balkoni, napušči, fasadni deli – vse naj bo gladko, ravno, nič bahavega naj nikjer ne štrli ven. Že na videz pa mora biti trdno in iz najkvalitetnejših materialov.

Beti: Tudi znotraj je vse, kot je treba.

Hutter: Hiša mora živeti z nami in za nas.

Da nam služi.

Ne more biti hiša vsa nališpana in ne more biti hiša več, kot mi. Trdna že! To ja, kot naša družina s tovarno vred! Da se že od daleč začutijo čvrsti temelji.

Temelji hiše in temelji moje družine morajo trdo sedeti. Takšen mora biti vsak Hutter.

Beti posluša.

Hutter: Zato Beti, nikaar se ne oblači v nerc. Nam ni treba navzven kazati svoje moči in bogastva.

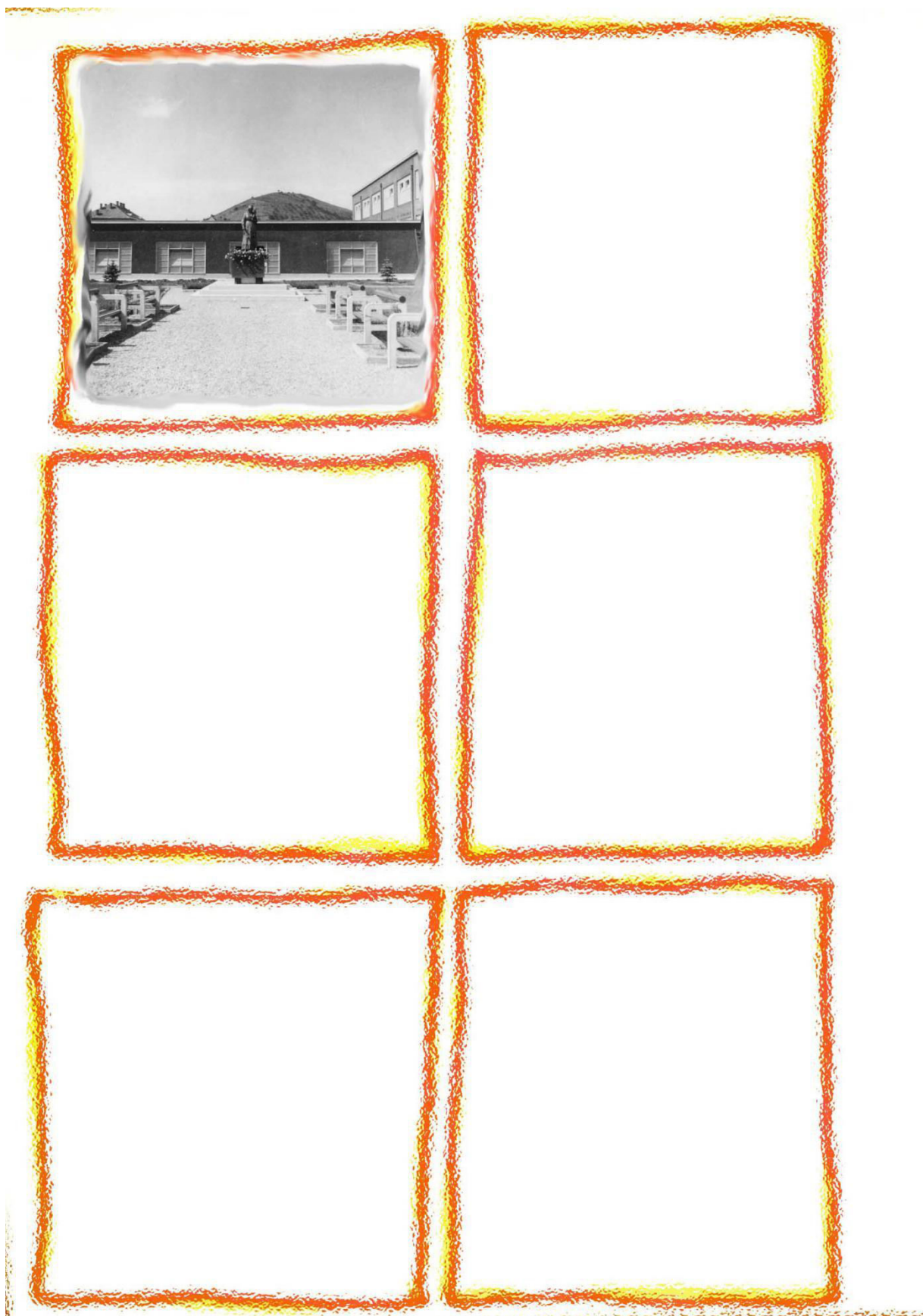
Največji dobički še pridejo pa zmeraj ne bo tako. Za vzponi pridejo padci in ko si na vrhu, je treba misliti tudi na padce. Na slabe čase, ki lahko zelo hitro pridejo.

Ko človek ima, se okoli njega množijo nevoščljivost, sovraštvo, zavist in pohlep, hinavščina, prilizovanje. Temu se je najlaže upremo s trdoto do sebe. Da sami ne bomo podlegli skušnjavam in bomo ostali zase skromni. Plašči iz krzna, zlato, dragoceni nakit, razvrat in zabave pa ne dajejo takšnega vtisa. To bi umazalo našo podobo.

Beti: Čisto Res ..., pa še Miklavžev večer je ...,

Hutter: Zato moramo biti za vzgled. Ne z nercem in drugim razkošjem.

Tako mora iti iz roda v rod!

razstava

od predice do strojne predilnice

ona

kaj pa naslov

on

naročnik ga je dal že v razpis

naslov je

od predice do strojne predilnice

ona

to je zelo stereotipno

ga ni mogoče več spremiti

on

najbrž ne kolikor poznam te stvari

tako je izbral naročnik

in denar je iz evropskega sklada

tako da

naročnik vse določa in izbira z razpisom

tudi naju je on izbral

po v naprej predpisani proceduri

ona
kakšno naključje
da ravno naju

on
niti ne
saj sva skupaj študirala
in

ona
ja
to že
samo
da so ravno naju sprejeli na razpisu

on
pač
dva pogleda želijo z dveh različnih strani

najbrž moškega in ženskega

ona
še en stereotip

on

ne morejo vedeti da sva bila midva par

razpis je bil anonimen

ona

če ne bi rabila dela

sploh ne bi sprejela teh stereotipov

on

res

zanimivo naključje

da so povabili tebe in mene

ona

nenavadno že

zanimivo se pa meni ne zdi

on

zanimivo bo

ko bova videla koliko sva se v tem času oba spremenila

ti si bila vedno nekaj posebnega

ona

dokler sva bila skupaj si se mi ti tudi zdel nekaj posebnega

on

a potem pa tak kot vsi drugi

ona

ni bilo drugih

šla sem

ko se mi nisi več zdel nekaj posebnega

nič posebnega nisi

samo moj bivši si

on

ljubimec

ona

fant

on

in ves čas si sama

ona

samska

svobodna

on

a res

ženska

tudi če je samska

ni nikoli čisto svobodna

ona

bolje bo

da se lotiva dela

jaz bi izpostavila bolj toplo

človeško plat teh fotografij

portrete oseb

kar nekaj jih je v knjigi

življenje huttrov lahko razbereš iz konteksta

in koncepta te monografije

on

jaz pa arhitekturo

samo da ne stanovanjskih hiš kot so nanizane v knjigi

skoncentriral se bom na arhitekturo industrijskih objektov

ona

potem to kaže na še en stereotip

na dialog dveh konceptov

to se mi najbolj upira

ta prežvečena metoda podajanja zgodb

on

saj ni treba da je dialog

lahko je tudi prepir

prepir dveh monologov

ha ha ha

ona

dva monologa

to bi pa šlo

kot umetniško ustvarjalni dialog monologov

in se na ta način prikaže vse njegove vzpone in padce

oziroma

vzpon in padec cele družine

on

samo en vzpon

strm vzpon in padec čisto do dna

ki je bil posledica vojne

ona

ideologije

on

vojne ideologij

v kateri je pač ena ideologija premagala drugo

vseeno katera zmaga

konec vojne je vedno novi začetek

razvoj in napredek

med vojno smo priča burnemu razvoju tehnologij

potem pa pride po vsaki vojn obnova

po njej napredek

o tem nam priča zgodovina vseh vojn

ona

razvoj

obnova

napredek

vse to je skoraj isto

vendar nobena vojna tem kategorijam ni v pomoč

nasprotno

duši zavira in uničuje jih

on

s tem se ne morem strinjati

ona lista po knjigi

on

bivalna kultura maribora

ta knjiga bi morala biti izhodišče za moj del razstave

saj obravnava primer huttrove arhitekture

ona

hutter ni določal arhitekture

z investicijami je posegal v urbanizem mesta

vanj je vgrajeval vrednote ki jih je sam živel

in jih je zato morala živeti tudi njegova družina

potem pa po malem še vsi

ki so živeli v njegovih hišah

v bloku in v koloniji

on

ampak knjiga vseeno govori o arhitekturi

vsaj tri poglavja

vila kolonija in blok

ona

in iz njih se izlušči kako so v resnici živeli

cela družina

to je bil tipičen patriarhat

on

ta izjava gre daleč čez to kar je zapisano v knjigi

in čez nedvoumne podobe na fotografijah

to je tvoj izraz

tvoj pogled

ženski pogled

ona

ja

to je ženski pogled

on

zato je ta pogled odmaknjen od bistva

zato ta knjiga ni dobra za izhodišče tvojega dela razstave

ona

mogoče je res bolj za tvoj del

a jaz bom njeno vsebino za svoj del razstave vseeno porabila

on

no vidiš

da bo šlo vsaj za oster dialog dveh konceptov

če ne res za prepir

moj del bo zgrajen na vidni

dejanski resnici

kot je ujeta na fotografijah

to je bistvo

to je hutter

moški princip

samo poglej si te stroje

kolikšna moč je v tem redu

lepota

ko se vse to vrti

je kot baletna predstava

ona

še dobro da jih ne slišiš

in vonjaš

in čistiš prah iz nosnic po koncu dvanajsturne izmene

poleg tega je red na sliki odvisen od zornega kota fotoaparata

zato se to zdi tako poetično

in to

da je prvi največji stroj

potem pa vse manjši in manjši

čeprav so v resnici enaki

on

to je res

to je vse odvisno od zornih kotov

različna gledišča različna stališča

moško in žensko

kot tvoje prej

o svobodi

a si zato svobodna

ker si brez moškega

ali zato ker nimaš otrok

kakšna bi bila tvoja svoboda

če bi kot večina žensk

rodila otroke

ona

ne vem

o tem se nima smisla niti pogovarjati

ker jih nisem rodila

on

vem ja

za tebe je to čisto drugače

jaz pa

saj najbrž veš

ona

kaj

on

imam sinka

ona

tega pa nisem vedela

za njo sem slišala

nisem pa mislila da je rodila

on

saj ravno to

na porodu

nisi vedela

ona

ne

on

nekaj se je zakompliciralo

plod so vzeli ven

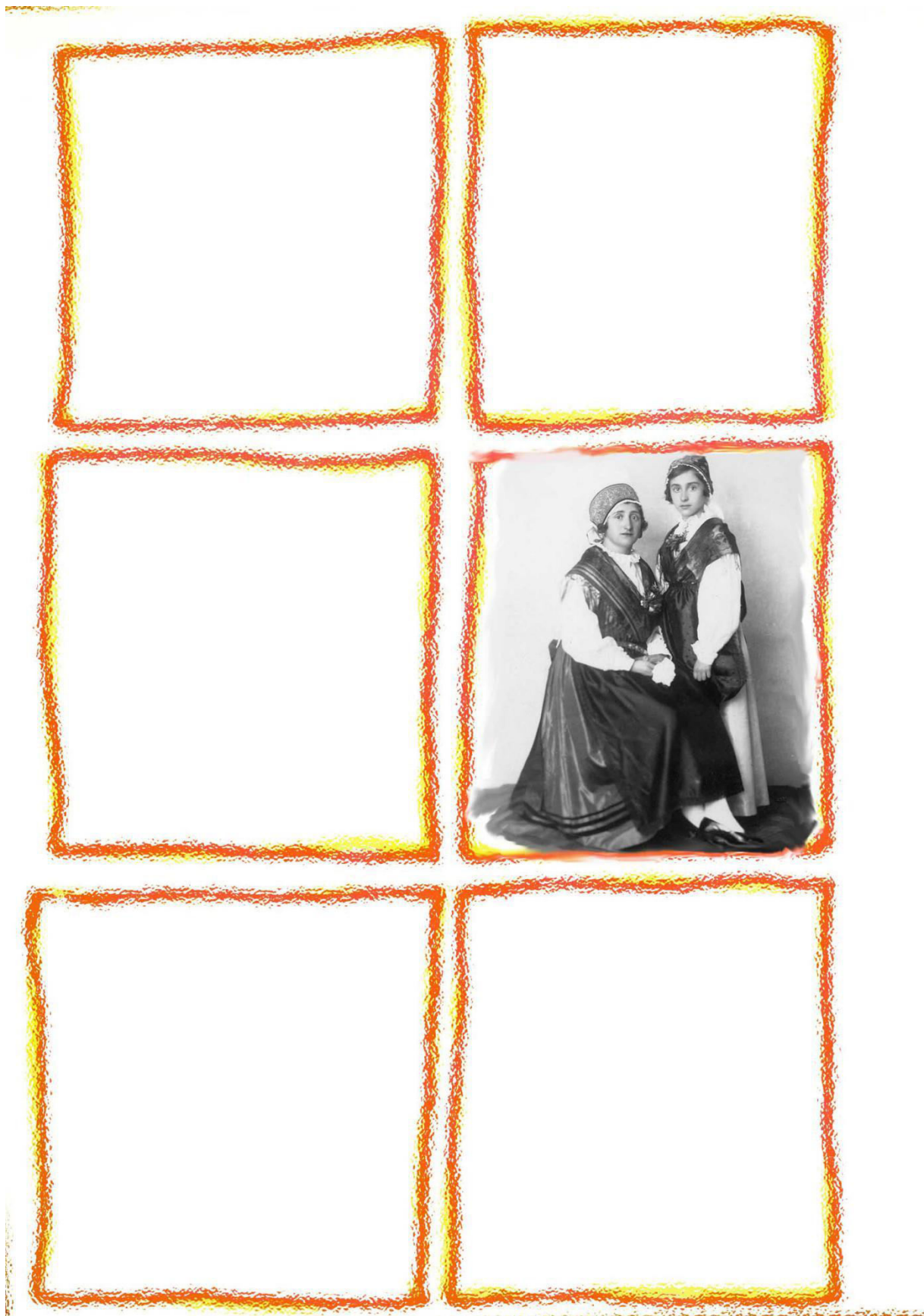
s carskim rezom

njo pa je

embolija s plodovnico

zelo redki primeri so

vendar so

Eva v narodni noši z avbo prinese v naročju krzneni plašč.

Beti prav tako v narodni noši z avbo, se zdrzne.

Eva: Mama! Kako lep plašč. Tvoj je?

Beti: Ja.

Eva: Zakaj ga pa nikoli ne nosiš?

Beti: ... ko je zima ...

Eva: Saj ga pozimi tudi ne nosiš ...!?

Beti: ... to ni navaden plašč

Eva: Vem ..., vidim. Krzno je. Nerc!

Beti: Zelo je dragocen. Pa ne samo zaradi nerca. Moja mama mi ga je dala, ko sem se poročila in šla ... Rekla mi je, naj ga ponosno nosim ob ..., tvojem očetu.

Eva: Takrat me še ni bilo ...

Beti: Ne. Nikogar od vas še ni bilo.

Eva: Potem je pa res dragocenost. Od babice! A zato ga ne nosiš, ker je za spomin?

Beti: malo že ..., a ni samo to ...

Eva: Kaj je pa še?

Beti: Moraš prav razumeti ..., tvoj oče je zelo dober človek, veš!

Eva: Vem ...

Beti: On mi je rekel, ko smo vse to zgradili, tovarno, vilo ... in je dobili vse vrste novih prijateljev ... rekel mi je, da naj ga ...

Eva neučakano: Kaj ti je rekel?

Beti molči.

Eva: Nooo, mama, povej! Kaj ti je rekel...?

Beti: Josip je rekel da ...

Eva: ... kaj ...

Beti molči.

Eva jo gleda v pričakovanju.

Beti: Je rekel ..., da naj ga prihranim za tebe ..., kot ga je moja mamam prihranila za mene!

Eva vesela zaploska, se zavrti s plaščem in z njim v naročju objame svojo mamo.

*

Beti sedi sama v salonu, na oblazinjenem dvosedu. Pred njo je belo pogrnjena miza, na steni za njo visi pokončna fotografija vseh treh otrok.

Eva pride oblečena za na pot. V rokah drži kovček, čezenj leži mamin krzneni plašč.

Beti se utrujeno dvigne: Si ..?

Eva: Vse je v avtu.

Beti: Saj boste pazili ..., sem rekla šoferju, naj vozi previdno ...

Eva: ... ja res, hvala za avto in Ivana. Veš da bo previden. Saj je bil vedno tak ...
previden, skrben in točen!

Beti: ... eh, avto ... kdo pa bo če ne midva z Josipom, ... Ivan in avto bosta že prišla nazaj.

Eva: Mama ...

Beti: Tako mi je težko, da se niso mogli vsi posloviti od male Mici. Tako na hitro si jo poslala ... táko majhno, nebogljeno ...

Eva: Saj še ničesar ne ve in Neža je zanesljiva. Zdaj so že skupaj pri njemu ..., tam je bolj varno, ne bombardirajo ... in nocoj bom že z njima. Saj ti bi Ivan sporočil kako bomo. Ko se bo malo odpočil, se bo takoj vrnil v Maribor.

Beti: Ja ..., ko bo enkrat vsega tega konec ..., mogoče boste pa prišli vsi trije nazaj domov. Sem..., kjer je tako lepo, če ni vojne.

Eva: Mogoče ..., vse je mogoče!

Beti: Enkrat gotovo ne bodo več metali teh bomb. Molim, da bomo vsi ostali živi...

Eva dvigne plašč: Mama ... še enkrat ..., hvala...

Beti: Ja, ja. Je že čas da se ponosi ta plašč in tam ti ga ne bo nihče nevoščljiv ... Pa avbe tudi ne

Eva in Beti se nasmejita.

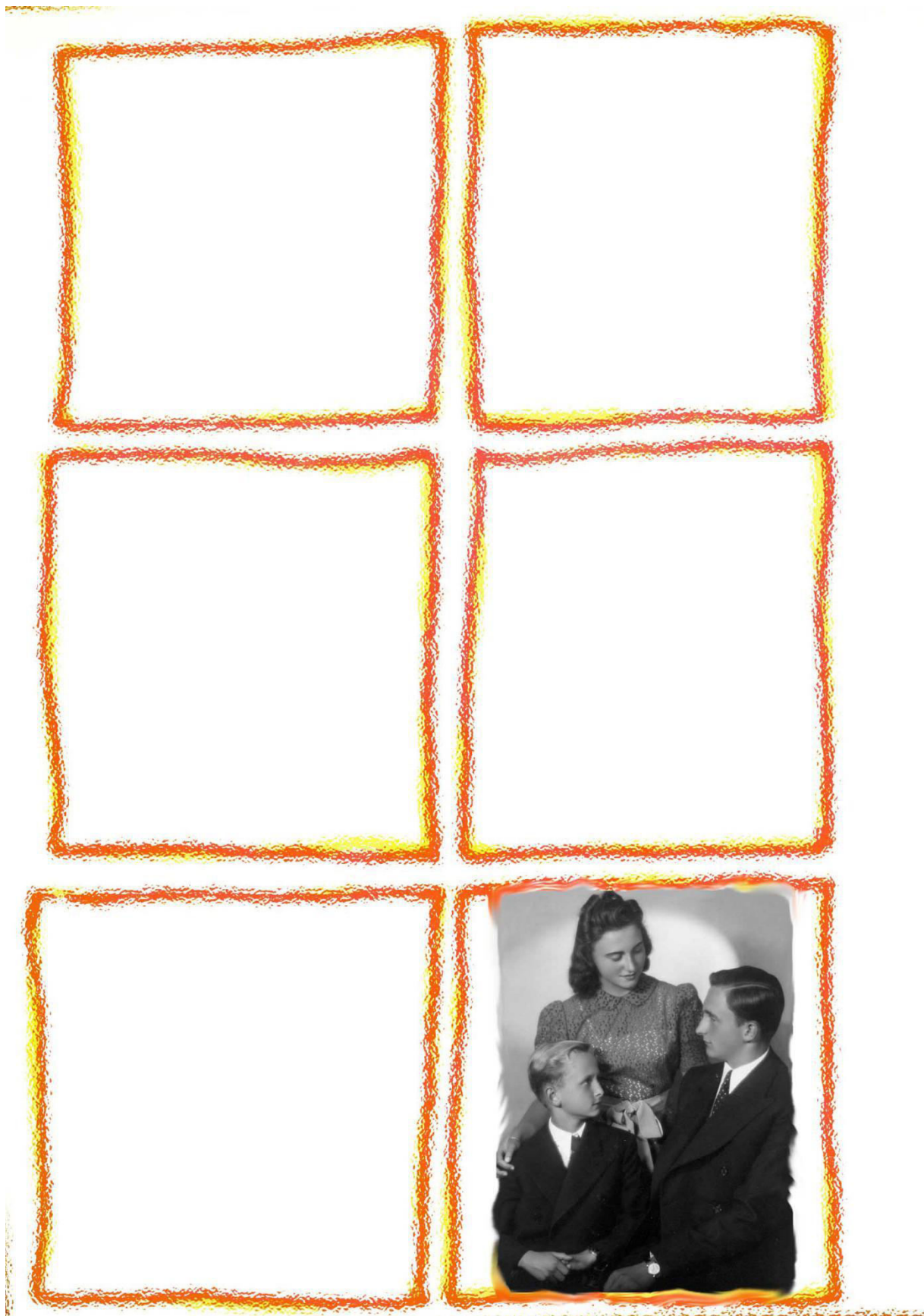
Eva: Ti in tvoje avbe ...

Zdaj pa grem. Ivan čaka.

Beti in Eva se objameta.

Eva odide.

Beti med brisanjem solz stopi do slike in jo gleda. Poboža sliko.

Fotograf postavlja v vrsto tri stole, v studiu. Za stoli je dober meter visoko stojalo za rože z asparagusom, ki se košato, kot slap obeša proti tlom.

Hutter z rokami na hrbtu stoji ob strani in gleda sceno.

Fotograf nastavlja fotografski aparat na stojalu: Jaz sem pripravljen, gospod ...

Hutter: Saj so tu.

Julijan, Eva, Pepi!

Fotograf: Meni se zdi, da bi lahko deklet sedelo na sredini. Na desni starejši, na levi pa mlajši. Kar sedite.

Hutter gleda posedanje.

Fotograf gleda Hutter: Kako se vam zdi?

Hutter: Hm... Ne, ne, ne. Ta roža - to zelenje je zdaj večji kot oni!

Fotograf: Veste gospod Hutter, stojala in rože ..., to je kot en dekor.

Hutter: Razumem. Ne!

Samo otroci naj bodo na sliki. Brez tega zelenja.

Fotograf odnese stojalo in rožo.

Hutter gleda otroke na stolih.

Fotograf gleda Hutterja: ... nekoliko prazno ozadje je zdaj ..., kajveda ...?

Hutter: Prazno. Res. Ampak tisto prej je bilo preveliko. Ne more biti tisto na sliki največje!

Fotograf: ... mogoče bi pa gospodična Evica stala in ... odmaknemo srednji stol ...?

Hutter: Mogoče pa res. Odmaknimo stol. Eva!

Fotograf odnese Evin stol in primakne Julijana in Josipa bliže skupaj.

Hutter gleda in se gladi z dlanjo po licu: Ni v redu.

Fotograf: Ja, saj vidim ..., ozadje je prazno.

Poglejte gospod Hutter ..., mogoče bi poskusil s svetlobo. Tam ..., za njimi, bi osvetlil takšen krog, kot bi vzhajalo sonce. Zelo popestri, veste. Zelo popestri! Včasih še bolj kot zelenje...

Hutter: Poskusimo.

Fotograf za hrbtom postavljenih otrok z reflektorjem kreira osvetljeno krožno ploskev.

Hutter: Zanimivo.

Fotograf gleda Hutterja: Je, a ne!? Zelo zanimivo.

Hutter gleda pozo otrok: Samo, veste mojster, Eva, ki je zdaj na sredini, kompozicijo res uravnoteži, a ta fotografija bo pomemben spomin za vse tri in za vse Hutterje. Tudi za kasnejše rodove. Julijan je najstarejši in on bo stopal (?) za mano, saj razumete. On bo gotovo postal to, kar sem jaz! Zato se mi zdi, da bi on, da bo on moral stati na sredini!

Fotograf pomaga otrokom, ki gledajo v kamero, da se postavijo v novo razporeditev z Juljanom na sredini.

Hutter gleda otroke z rokami na hrbtu.

Fotograf prikimava in se približa Huttru: Najmlajši je zdaj videti ..., ne zamerite gospod Hutter, ne več kot brat, ampak kot njun otrok.

Hutter ga naglo pogleda: Kako to mislite? To sta vendar brata in sestra. Se ja vidi.

Fotograf: Za vas ja, gospod Hutter! Ker ste oče. A ko bo kdo drugi videl sliko, čez leta... Slika ni tako samoumevna.

Hutter: Ne. Ne strinjam se.

Fotograf: Ne vem ..., samo povem kako bi se tudi lahko razumela takšna fotografija čez leta!

Hutter molče gleda otroke.

Fotograf: Če dovolite ... jaz bi takole poskusil. Gospodična Evica naj stopi nazaj na sredino ..., tako ja. Gospodiča sedita. Pepi na levi in Julijan desno od gospodične.

Vendar nihče naj ne gleda v kamero. Vidva, Eva in gospodič mlajši brat, vidva pa glejta v Julijana. Tako ja. Tako! Kaj pravite, gospod Hutter? Kako se vam zdi zdaj razporeditev, s temi pogledi?

Hutter gleda otroke z rokami na hrbtu in kima: Ni slabo.

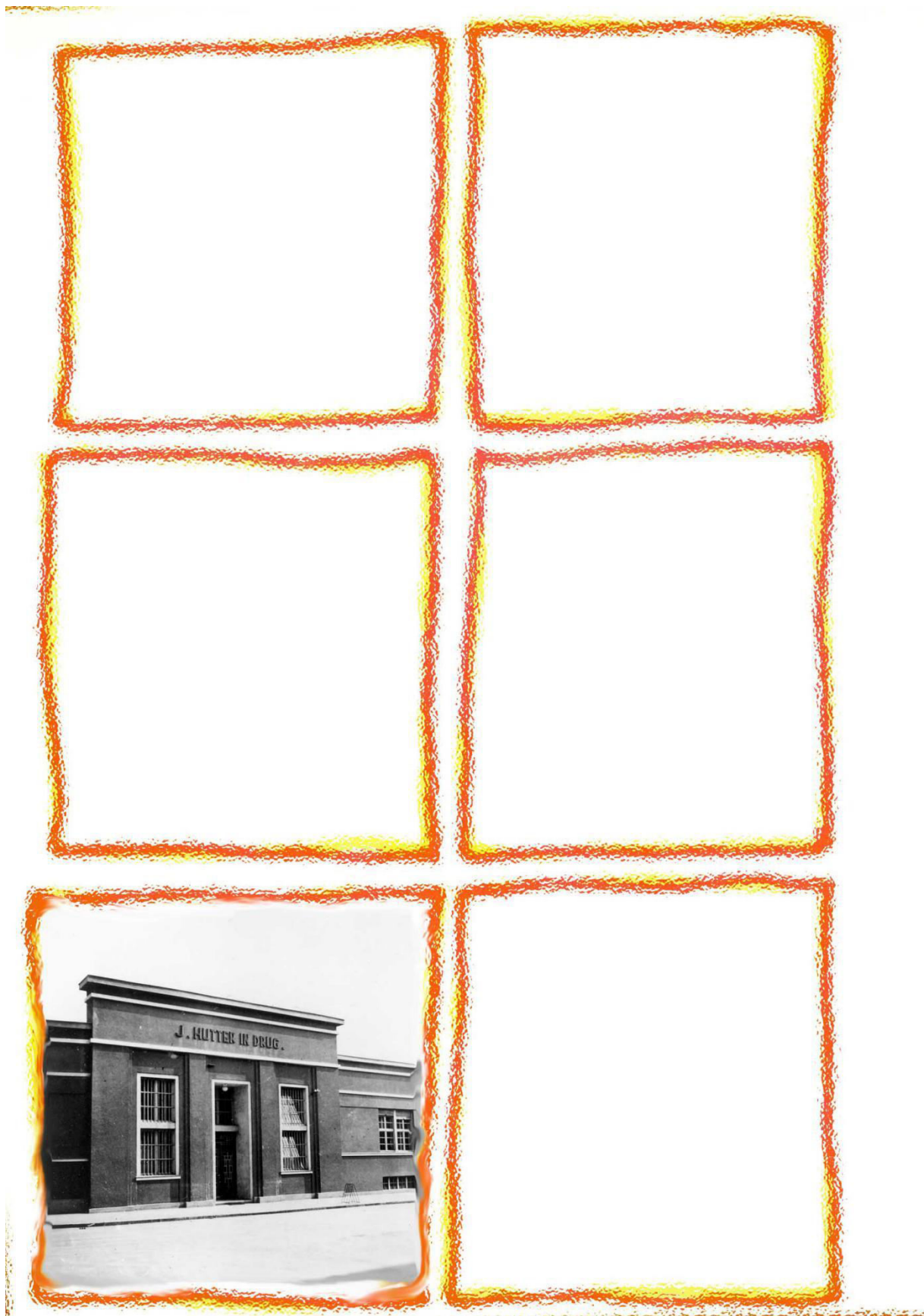
Ni slabo.

Vseeno pa naredite tudi ono, prejšnjo pozo, kjer je bil Julijan na sredini. Potem bomo pa videli, katera slika bo boljša.

Fotograf si mane roke in z vljudnim nasmehom zleze pod pregrinjalo kamere: Odlično.

Pametno. Vsekakor bo lepa slika, to vam pa garantiram.

Fotograf in Hutter se razblinita, otroci se spremenijo v fotografijo.

on
za tebe
mogoče
res nisem nič posebnega
sam zase pa vem da nisem takšen kot so vsi drugi

ona
to pa res
dva na svetu si nista enaka

on
ne mislim na splošno
seveda si dva na svetu nista enaka

ona
tudi jaz nisem mislila tega na splošno

prej ko sva še bila par
sem bila čisto drugače
nate sem mislila tudi ko nisva bila skupaj in se držala za roke

potem pa
sva se začela počasi oddaljevati
kot bi zmanjkalo niti in bi stroj še kar šival
pa blago počasi leze narazen

razpade na dva kosa

čeprav bi morala biti kot eden

potem pa

občutek da ti ne pripadam več

a si me ti vseeno lastiš

da ti uravnavaš

kako naj utripa moje telo

potem pa

sem počasi spoznavala da se počutim sproščeno

če nisva skupaj

potem

si bil vse bolj

samo moški ki bi vame rad posadil svoja semena

tako znam tisto stanje opisati danes

takrat pa

sploh nisem vedela kaj se dogaja

on

semena

daj no

saj nisi mogla zanositi

ona

no

zdaj to za ta današnja razmišljanja

sploh ni več važno

rada bi ti samo povedala

kako sem se počutila

tisti čas

in da ni bila samo neka trenutna kaprica

ko sem šla

tiste niti ki bi naju držala skupaj

že nekaj časa pred tem ni bilo več

zato sem šla

on

ta semena

zveni kot očitek

kot nasilje

pa nisem nič vsiljeval

to je bilo

a ni to ljubezen

ona

ljubezen

on

ljubezen ja

ona

mogoče res

samo da sem jaz hrepenela po čisto drugačnem življenju

on

takrat

kaj pa danes

minilo je vendar sedem let

po nekih pravilih cel ciklus enega para

po toliko letih lahko vstopiš v novo razmerje

ona

ta pravila

niso zame

vidiš sliko vhoda v tovarno hutter

skozi ta vhod so predice vstopale
in v njej nastavlјale klobčiče preje
in si želi da bi bila ta neskončna
nit
brez konca in kraja

pa ni
nit ni neskončna

iztekla se je tudi nama
kot se na koncu
izteče vsak klobčič

on
po sedmih letih je vse drugače
kot pravi pregovor
po sedmih letih vse pride prav

kot da nastaviš povsem nov klobčič niti
če že uporabljaš to prisposodobno

ona
sedem let

in koliko šteje tvoj mali sinko

on

leto bo kmalu kar nje ni

fantek bo pa zdaj zdaj shodil

ona

kako mu je pa ime

on

moje ime smo mu dali

moja kri

moje ime

moj rod bo šel z njim naprej

ona

ha ha ha

tak si ko hutter

tvoj rod

a to je važno

da gre tvoj rod naprej

on

seveda je važno

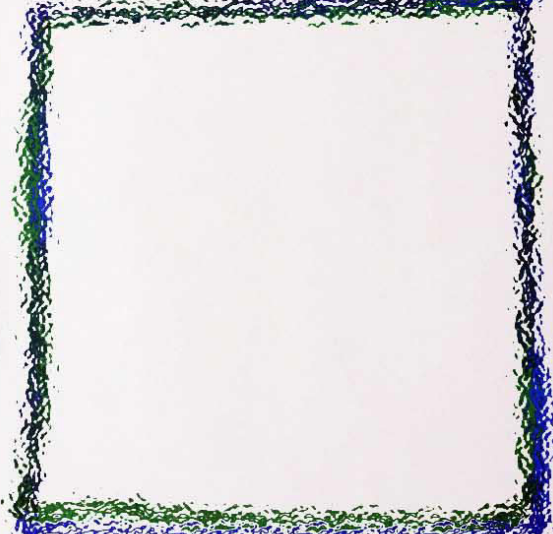
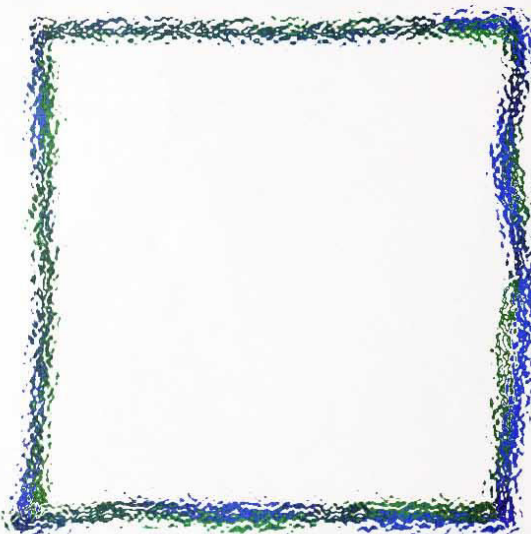
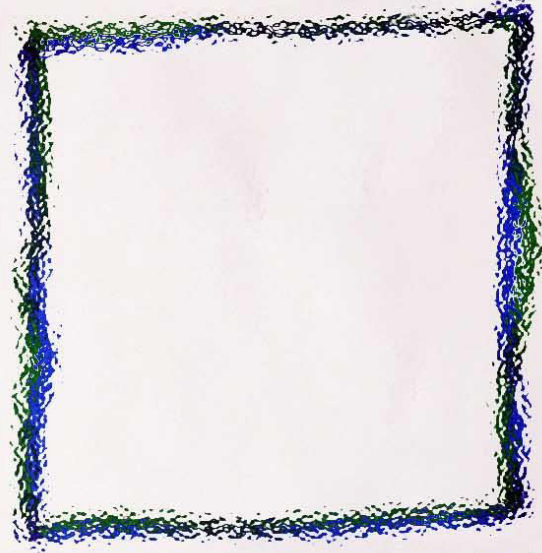
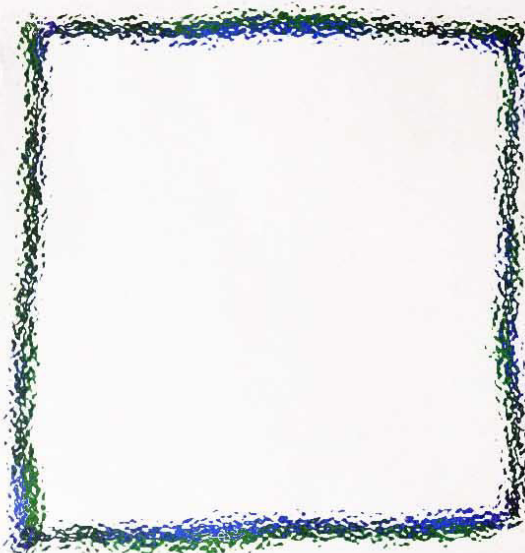
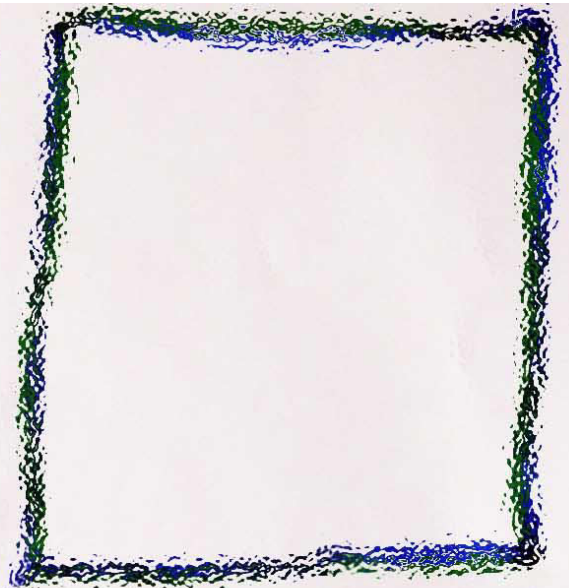
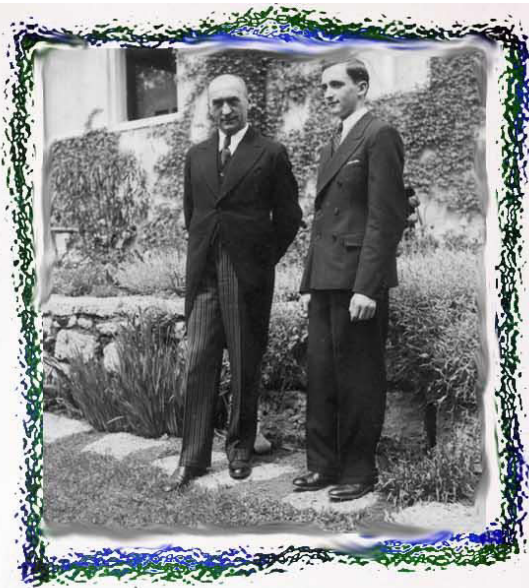
za to smo da se množimo

da ohranimo vrsto

rod

pleme

kri

Hutter: Zdaj boš velikokrat z mano. Na pogovorih z mojimi partnerji, uslužbenci, inženirji, ki delajo blok. Mu že pravijo Hutter blok. Vsi so prepričani, da bo gradnja uspešna. Saj vedo. Česar se lotim, gotovo končam!

Veliko boš z mano. Da boš videl kako to gre. O kakšnih stvareh vse je treba razmišljati.

To je najvažnejše: misliti. Misliti se boš moral naučiti sam!

Julijan: Da oče, samo ...

Hutter: Samo kaj?

Julijan hoče nekaj reči.

Hutter: Preden izrečeš kaj, prej vedno pomisli! V mislih pripravi besede, ki jih boš povedal.

Julijan: Da oče ...

Hutter molči.

Julijan molči.

Hutter: No!?

Julijan: Mislim ..., ne vem kako bi povedal..., kot si rekel ...

Hutter molče prikima.

Julija molči in menca z rokama.

Hutter: Si!?

Julijan: To vse se mi zdi zelo težko! narediti vse tako dobro kot ti ..., se mi zdi skoraj ..., če povem po pravici ..., nemogoče.

Kako ti uspe? Meni se zdi ..., res zelo težko.

Hutter: Ni bilo tako lahko. Res ne.

Deset nas je bilo pri hiši. Mati ni mogla z vsemi, oče pa ..., oče je delal in bil molčeči zgled. Že kot otrok sem si moral utrditi svoje mesto in biti obenem do vseh dober brat.

Julija: Deset!? Mi smo samo trije, pa se mi zdi...

Hutter: Moraš si postaviti trdna načela. Tebi bo lažje, kot je bilo meni. Ti imaš dober vzgled. Jaz nisem imel tako dobrega. Moj oče ...

Julijan: Ja..., tebe res vsi globoko spoštujejo. Jaz tudi, oče ...

Hutter položi Julijana dlan na ramo: Zapomni si: to ti bom še večkrat ponovil.

Redoljubnost! Doslednost! Delavnost! Strogost! Organiziranost! Vse to vodi do uspeha! To so moja načela.

Tebi so morda še nerazumljiva. A lahko jim zaupaš!

Julijan: Joj ..., tako zahtevno se mi zdi vse skupaj Jaz si ne morem niti zapomniti vseh teh besed ...

Hutter: Tudi ni treba. Ko boš odkril njihov pomen, si jih boš tudi zapomnil. Zato boš zdaj čim več časa z menoj.

Julijan: Da, oče.

Hutter in Julijan nekaj časa molčita.

Hutter: Povej mi - si kdaj želel delati kaj drugega, kot pa učiti se in postati Hutter?

Julijan: O ne ..., nič drugega. Želim si, da bi bil nekoč podoben tebi ... Da bi bil takšen kot ti!

Hutter prikima.

Julijan: Čeprav se bojim in ne vem ..., kako mi bo to uspelo?

Hutter: Ker imaš voljo, bo šlo. Sčasoma. Ne bo pa čez noč. Seveda ne. Zato bom jaz, dokler bom le lahko bedel nad tabo ti bom za vzgled.

Julijan: Da, oče.

Hutter molči.

Julijan molči in riše s čevljem po pesku.

Hutter gleda njegovo drsanje: Pa res nimaš v sebi nobenih drugih želja? Kakšen poklic? Nikoli nisi razmišljal, da bi delal kaj drugega?

Julijan menca: Mogoče ..., nekoč prej. Še prej, ko sem bil mlajši ..., sem rad gledal v cerkvi vse tiste kipe in velika okrašena vhodna vrata in drobne, na vseh klopeh čisto enake cvetice ... in sem si želel, če bi znal narediti kaj takega čisto sam. Čisto na novo. Takšne okraske! Iz lesa. Tako kot stroji v tvoji tovarni naredijo blago iz tankih nitk ..., tudi čisto na novo.

Meni bi bilo zelo všeč ..., rezljanje lesa me veseli. Drobne figurice, vijuge, okraski, cvetice, gube ogrinjal, kot bi bile iz prave tkanine!

Hutter ga gleda in kima.

Julijan: Takrat sem si želel, da bi tudi jaz postal kdaj rezbar za les.

Veš ..., les menda sam pokaže, kako ga je treba rezljati. V tistih rasteh se menda vidijo različne oblike, podobe ...

V hiši na Pohorju, tista velika omara čez celo steno! Na vsakih vratih je izrezljana slika. Krasne slike! Lovci, živali, rože ..., in tista pol ženska, pol riba, ki vstaja iz vode ...

Hutter: Morska sirena.

Julijan: Ja ..., neka boginja ki se je dvignila z rokami nad glavo, kot živa! Omara in tiste slike na vratih, gladke in svetleče figure so se mi zdele prelepe. Les me je vedno privlačil ...

Hutter: Rezbarije. Živali, rože, sirena. Občutek za lepoto imaš. To je dober občutek.

Koristil ti bo pri delu. To, da imaš rad lepe stvari, to imaš veliko po mami.

A tudi brez okraskov so lahko stvari zelo lepe! Kot naša tovarna. Na zunaj in tudi na znotraj!

Tam boš našel lepe stvari in lepe občutke.

Julijan: Da, oče.

*

Hutter in trgovec Macun, oba z rokama na hrbtih, strumna. Oba imata v gumbnici značko, zobato kolo, grb rotarijancev.

Julijan v enaki pozi, korak od očeta in brez značke.

Macun: To je sin. Pride k nam. Kdo pa, če ne tvoj sin!

Julijan se prestopi in stiska pesti ob šivih hlač.

Hutter: Da. Zdaj je pri meni. Do zdaj sem ga vzgajal, poslej bo pri meni tudi v uku.

No, povej kaj je vodilo vsakega rotarijanca.

Štiri točke!

Julijan zdrdra kot bi zavrtel zobato kolo: Ali je resnica?

Ali je to pošteno za vse udeležence?

Ali bo podpiralo prijateljstvo in dobro voljo?

Ali bo služilo blaginji vseh udeležencev?

Velja za vse stvari in za vsako vprašanje mora biti pozitiven odgovor! To so vodila za rotarijance!

Macun: Ha, ha, ha, ... dobro si ga navil!

Hutter dvigne brado.

Julijan zardi in pogleda v tla.

Macun se zresni: Kaj praviš ti? Kako bo s profiti, ko ja tak negotovi čas?

Hutter: Jaz profita ne bom tlačil v nogavice, v banke še manj!

Macun: Seveda! Prelijemo ga v zlato in skrijemo na več kupov. Vojna se bliža..., kaj veš, kako bo še kaj pri nas?

Hutter: Vojna je daleč, a mi bomo pa vedno tukaj.

Jaz vlagam ves dobiček v nakupe zemljišč za stanovanja. Tja bom vlagal profite!

Macun zmiguje z glavo: Ni dober čas ..., ti povem, da ni dober čas za nepremičnine. Vojna poruši vse., veš. Zapomni si! Zlato ima vedno svojo ceno!

Hutter: Ja! Seveda! Saj vem. Poskrbel sem tudi za zlato rezervo. Dobesedno. In ne tukaj ...

Poskrbel sem, kot rečemo, za zlato rezervo.

Macuna: Saj sem vedel... Ti si in boš ostal - Hutter! Nisi zastonj med najboljšimi!

Hutter molči.

Macun molči.

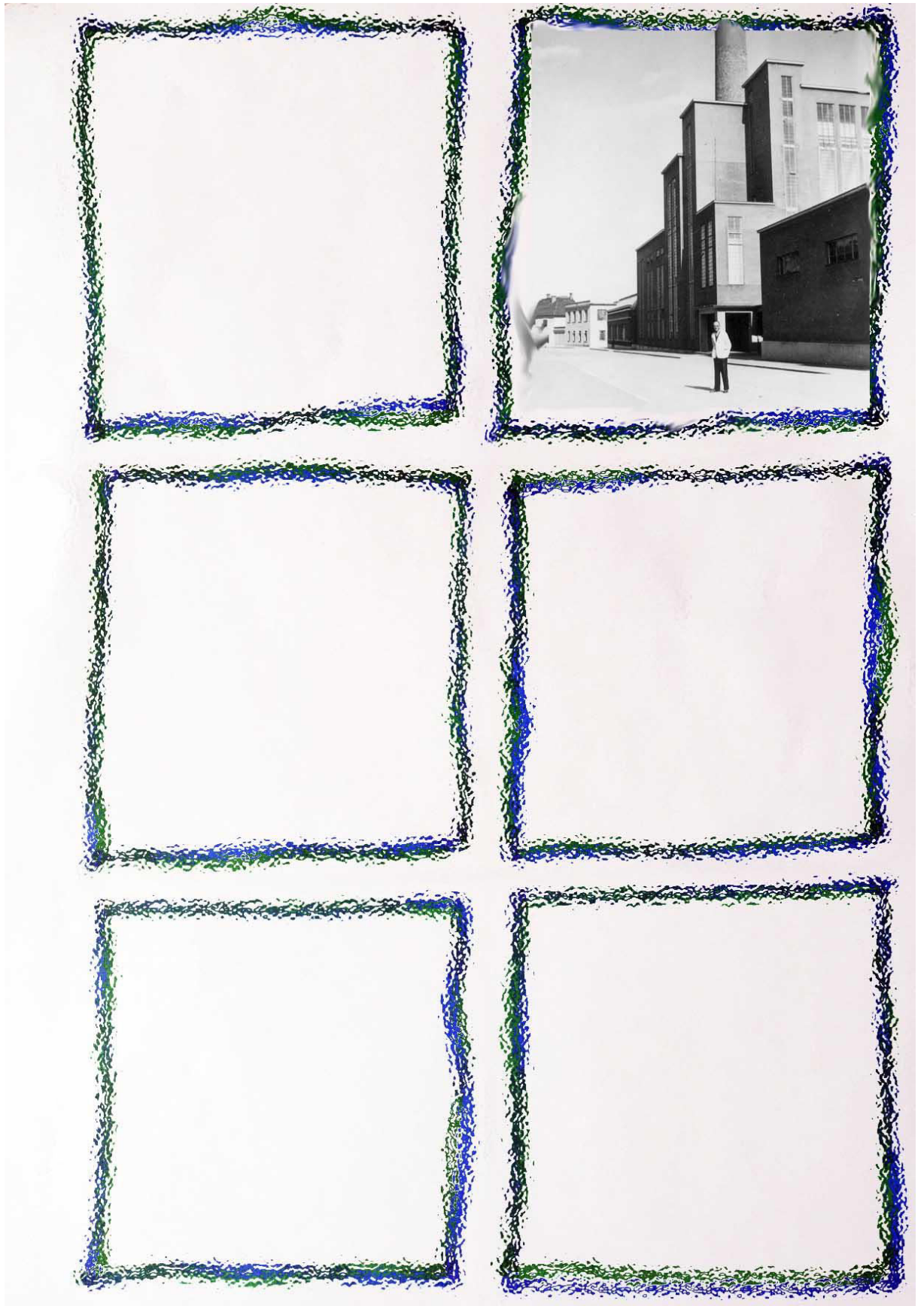
Hutter: Toliko, ja, za vsak slučaj, za zlato rezervo. Sicer pa ni dobro vsega dobička (?) pograbititi zase in ga pretopiti v razkošje. Tako ga mnogi vržejo proč. Je treba pomisliti, od kod pride dobiček? Treba ga je po pameti vračati tja, od koder prihaja. K ljudem, ki delajo in sploh ne razumejo za kaj gre. Da ga oni nevede obračajo in oplemenitijo s svojim delom v naših obratih.

Saj. Zakaj bi pa morali vedeti? Dobro pa je, da jim damo to vedeti in da znamo pravilno oceniti njihovo delo. Dobičke pa mi naprej vlagamo – saj bi jih oni gotovi zapravili za prazne reči in veliko zapili!

Macun: Da, da ..., saj jaz tudi tako mislim in večina drugih tudi ..., potem ko poskrbimo za sebe. Bolj ali manj razkošno, kot praviš ..., da, da!

Hutter molči.

Julijan gleda v tla.

ona

niso me obvestili kdo so bili drugi povabljeni na razpis za postavitev razstave
tebe mene in koga še

on

ne vem
tudi mene o tem niso nič obvestili

ona

čudno
navadno se v take sklepe o izbiri napiše kdo vse je bil povabljen
tudi vsebine ponudb vseh udeležencev vključno s cenami
tako bi moralo biti kolikor vem

on

ne vem
mene so povabili s projektno nalogo
oddal sem prijavo
in potem sem dobil sklep da sva izbrana ti in jaz
zase sem bil vesel in vseč mi je bilo zaradi tebe
menda je dovolj
da so nama sporočili izbiro

ona

ne vem

on

jaz tudi ne

pa saj zdaj je vseeno

ona

mene zanima

kaj je pretehtalo

višina zahtevanega honorarja ali vsebina

on

slej ko prej honorar

ona

najbrž res

čeprav to ni najbolj v redu

on

res ni

ampak tako je

vse se vrti okoli

saj veš

ona

vem

vse se vrti okoli denarja

ampak to ni prav

zato pa delamo vsi nekaj česar ne maramo

po možnosti za čim manj denarja

pa tako sem se veselila

da bom svobodna umetnica

tudi za ceno otroka

zdaj se pa lovim od enega do drugega razpisa

in sploh ne morem delati tega kar bi res rada

on

če bi za to vedel

pa ne bi namignil

ne razumem te pravzaprav

ona

kaj

on

pravim

da te razumem

ona

ne ne ne

rekel si da si nekaj namignil

komu

namignil si naročniku

kaj si namignil

on

neee

nisva se razumela

rekel sem

da te pravzaprav razumem

ona

ne vem če me razumeš

ti si iz javnega zavoda

tebi ni treba tekati za delom

tebi drugi rečejo kaj boš delal

in čas dobite plačan tudi takrat ko ne ustvarjate

on

to zdaj zveni kot očitek

ona

ne

samo ugotovitev je

on

no ja

rekla si da dobim plačano tudi ko nič ne delam

pri nas ni nikoli tako

da ne bi bilo nobenega dela

vedno je delo tudi če ni ustvarjalno

in kar je najslabše

sčasoma se v hierarhiji tega nakopiči toliko

da zaduši ustvarjalnost

ona

saj vem

samo to so več ali manj birokratska opravila ki jih terja ustroj zavoda kjer si zaposlen

poznam stvari

bila sem pol leta v javnem zavodu

pa ni šlo

zato sem šla raje med svobodnjake

on

no vidiš

pa ni šlo

praviš

ker se pri nas izgublja motiv za naš prvi poklic

zato ne jamraj

jaz bi tudi šel med svobodnjake

če bi lahko

pa si ne morem privoščiti obdobj brez redne plače ali bolniške

kot lahko kak mesec pregrizeš ti

ti si samska in brez otrok

ona

ja

seveda

vem ja

svobodnjakarstvo je previsoka cena za ženske ki hočejo imeti otroke

otrok je ovira za svobodni poklic

a moram tudi jaz prebroditi obdobja brez naročil in brez plačil

zato je treba imeti še zlato rezervo

zato želim da bi lahko živela od dela ki me veseli

še nekaj takih huttrov pa se bo želja mogoče izpolnila

on

kaj je to

kaj si želiš

ona

otok

na morju

najraje pašman

tam bi slikala in gojila zdravilna zelišča

za to spravljam denar na kup

on

jaz pa ravno prodajam sobico v gajcu

otok pag

oglas lahko umaknem takoj

če bi bila ti za to

ona

eh

pag

on

kaj pag

otok je otok

nista daleč narazen pašman in pag

ona

ne

on

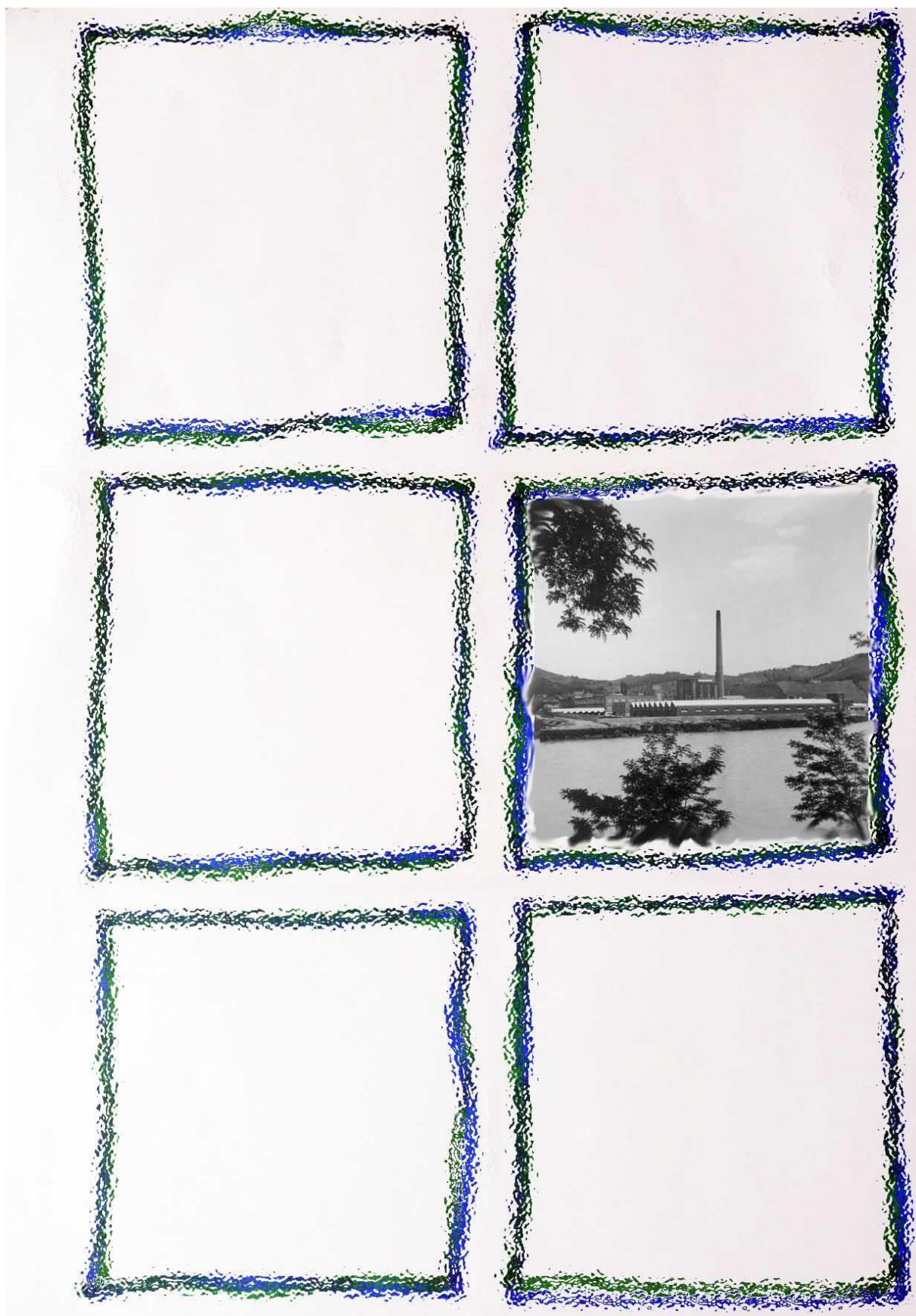
razumem te

zdaj še bolj ko moram skrbeti za sinka

zdaj te razumem bolj kot vsi drugi moški

ona

lepo da priznaš

on

lahko bi

če bi ti vse to premislila in se na koncu strinjala

z eno potezo vse to spremenila

ti in jaz

ona

kaj

vse to

on

vse to

kako živiš in kako jaz živim

ona

aja

kako pa

on

če bi še enkrat poskusila

ona

kaj

on

biti par

ona

ha ha ha

on

zakaj se smejiš

saj ne veš kako še bo

ko se bo v tebi spet prebudila želja po materinstvu

ona

aja

za zdaj se še ni

on

pa če se bo

pri vsaki ženski se slej ko prej

kaj boš takrat

dobila si boš mačko

psa

ptico v kletki

ona

daj no

skoraj vse ženske imajo poleg otrok in moških še hišne ljubljence

kot jim rečejo

a veš zakaj

ker pogrešajo moškega

ne pa otrok

on

zdaj si cinična

ko ti bo pa enkrat

saj veš

zazvonila biološka ura

ona

bi s tabo utišala to biološko vekerco

ker ti pa že imaš to urejeno

imaš sina

in tvoja ura bo zdaj mirno tekla do konca življenja

on

ja

in to mislim resno

poleg tega se tvoji uri ne reče vekerca

to je materinski nagon

ki ga pri meni ni

šlo je pač za splet žalostnih okoliščin

ona

in zdaj bi naj postala nova mama tvojemu sinu

tako rekoč

bi ti sinu priskrbel drugo mamo

mene

on

ne gre za otroka

ta je pač tu

midva sva se zelo dobro ujemala

dokler sva se

lahko bi pa še enkrat poskusila

ona

biti par

on

ja

ona

saj sem vedela

ha ha ha

res si nor

on

mogoče sem res

sem pa tudi moški

in imam že zdaj več takšne svobode

kot ti hrepeniš po njej

ona

kdor si dovolj želi

pravijo

vse dobi

nič

ta fotografija bi po tvoje zdaj prišla na vrsto

tovarna

spredaj pa reka

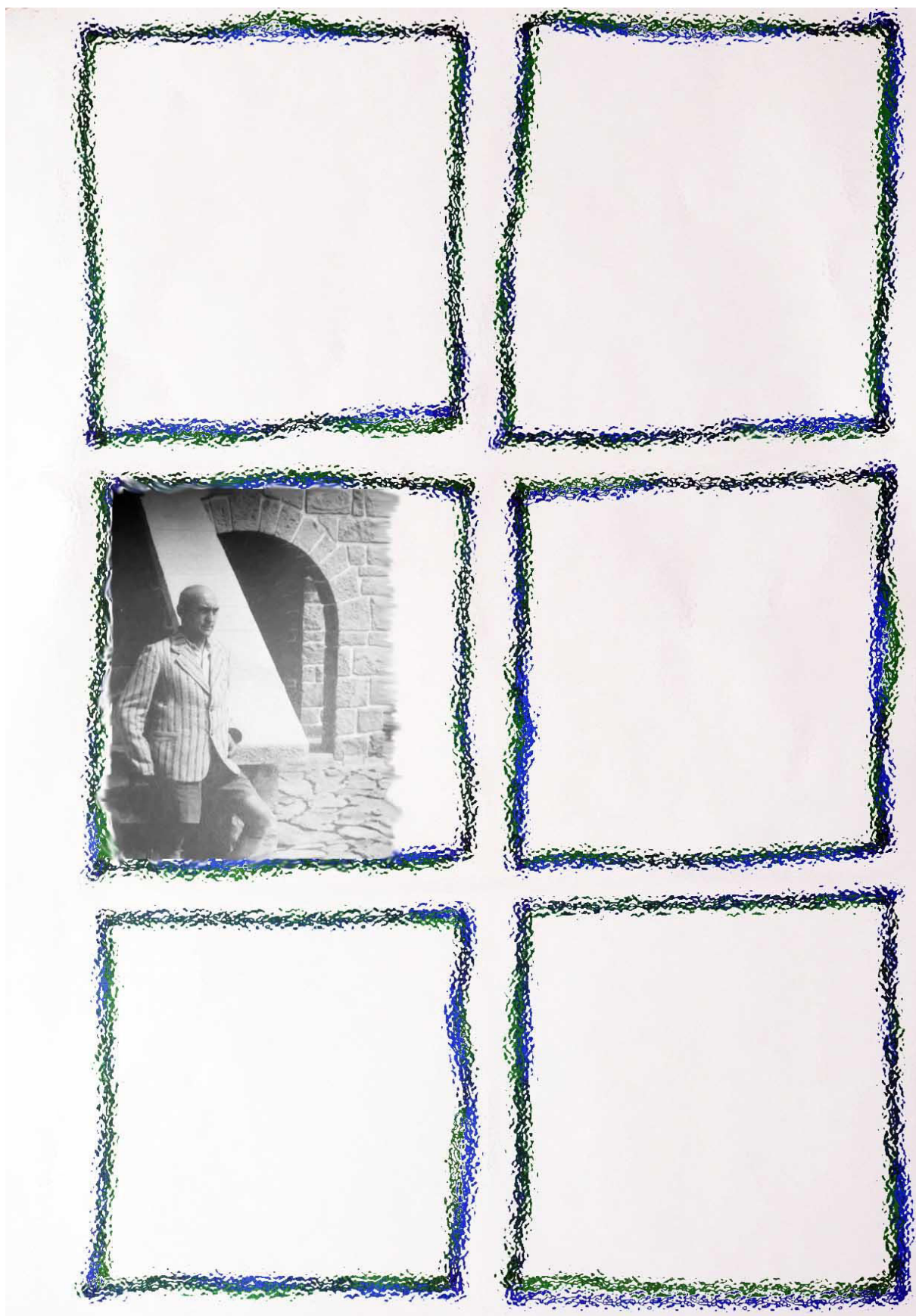
čistost linij motijo veje dreves

očitno so veje na tej strani reke kjer je bil fotograf

on

ja

ta z reko

Beti na zofi v salonu veze prtiček, pred njo je belo pogrnjena miza, na steni za njo visi pokončna fotografija vseh treh otrok.

Hutter stoji sredi salona in gleda sliko na steni: Zapleteno je. Zelo zapleteno je.

Beti mirno veze prtiček: Z nobeno odločitvijo ti ni treba hiteti. Mi še vedeli ne bi za vojno, če ne bi poklicali Julijana.

Ta reč z Evo pa nima veze..., čeprav on seveda ne more nazaj v Maribor. Tu je bil na oddihu s fronte in zdaj je ... Še pravi čas sta se poročila, da bo vnuk ... ali pa vnukinja, imela očeta.

Naš rod bo pa šel dalje ...

Hutter: Rod, kri. Že, že. Ime bo pa moral nositi dalje Julijan in njegovi otroci. Ko bodo.

No, tudi Pepi, seveda. Tudi on bo nosil rodbinsko ime Hutter.

Beti spusti vezenje v krilo in od strani pogleda sliko: Vsako dan in vsako noč molim zanj. ... pa kako je bil postaven v uniformi. Čez noč je iz fanta postal moški ...

Hutter: Nekaj njegovih sošolcev se je pa skrilo na Pohorje. Kot divje živali so. Na prostem živijo, v gozdovih.

Beti: Komunisti...

Hutter: Niso vsi komunisti. Sicer pa; kaj pa taki mladi fantje vedo o politiki! Bojijo se front, ruske zime, vroče Afrike. Veš kje vse se tepejo naši vojaki.

Veliko me je stalo, da je Julijan šel samo do Prage. Veliko ja. A za sina ni ničesar predrago! V zaledju je. V zaledju še zdaleč ni tako nevarno kot na frontah.

Beti: Lahko bi pa ostal tu...

Hutter: Ne.

Betka: Saj vem da ne ..., samo ..., saj veš ...

Hutter: Ne. Za domačine je tu prenevarno. Sploh mlade. Skrivači s Pohorja imajo pa tudi tukaj svoje pomagače. V predilnici tudi!

Zdaj moramo gledati samo to, da stroji v tovarni tečejo. Vsaki državi – zdaj je pač Nemčija naša država - gre za dobiček. Oblastem gre za dobiček, meni pa tudi. Dokler bo dobiček, smo varni.

Beti: Vseeno ne razumem, kakšna korist je zdaj, ko si name prepisal tovarno ...

Hutter: Svoj delež družbe Hutter in drug, ne tovarno. Tovarna je samo en del, ki ga lahko Nemci hitro zaplenijo.

Takoj bi mi jo vzeli, če bi izvedeli, da sem dal dvakrat napolniti hišo na Pohorju in da sem jim dal ključ. Onim, ki se skrivajo. Kaj šele če bi izvedeli, da sem jih prosil, naj jo zakurijo. Tako se lahko vedno izgovorim tukaj, na komandi – če bi jim pomagal, mi ne bi zakurili hiše na Pohorju – bom lahko rekel!

A če bi sumili in hoteli vseeno vzeti tovarno, je ta pri tebi! V deležu družbe Hutter in drug. Tebi ne bodo konfiscirali. Saj je jasno, da ne odločaš, delež je pa vseeno varno hranjen pri tebi. Ne morejo tebe kaznovati, če bi že hoteli kaznovati mene.

Zato.

Razumeš?

Beti: Po pravici rečeno ... ne razumem čisto vsega, ker vsega tudi ne vem...

Hutter: Prav je, da ne veš vsega.

*

Na steni salona nad dvosedom je svetla lisa, ki izdaja, kje je pred časom visela fotografija vseh treh otrok. Spredaj miza brez belega prta.

Beti stoji v mraku in gleda skozi okno.

Hutter vstopi in vrže list na golo mizo: Sploh ni imel obstanka. Dal je papir in kar šel.

Beti govori v okno: Peš je.

Hutter: Saj nima daleč.

Park je ravno prav širok za sprehod, da skozi glavo stečejo misli. Jaz sem vsak dan, ko sem šel skozi park, v mislih premislil delovnik, ki je bil pred mano.

Zdaj pa to čakanje tukaj, v hiši, samo čakam in čakam!.

Beti se v mraku obrne k Huttru: ... moral bi na sprehod v ...

Hutter: Res. Toliko je za razmisliti, pa ni več dovolj časa. Jutri se začne sodišče. Zato je prišel doktor Rapoc in mi dal tole izjavo, da jo podpišem.

Oba. Oba morava to podpisati.

Čez noč so ga obvestili. Prosil je za odlog, pa ga ni dobil.

Beti: Saj je vse že razsojeno. Usoda je svoje opravila. Zdaj si še Pepija spravil na ono stran. Sama sva. Vseeno je, kaj bo reklo sodišče.

Hutter: Ni vseeno! Tovarna še dela. Celo vojno je delala in zato je v odličnem stanju.

Če tega ne vidijo, če ne vidijo, da bodo imeli od nje samo koristi, dobiček ..., ponudil jim bom! Dal jim bom tovarno na razpolago. Zato moraš še ti podpisati

tole izjavo. Rapoc je vse zapisal. Glavna lastnica si ti. Moja sta samo dva odstotka.

Oba morava podpisati ta papir.

Vsaka država rabi dobiček! Tudi če bodo komunisti prevzeli vso komando.

Kakšna bo le ta – država?

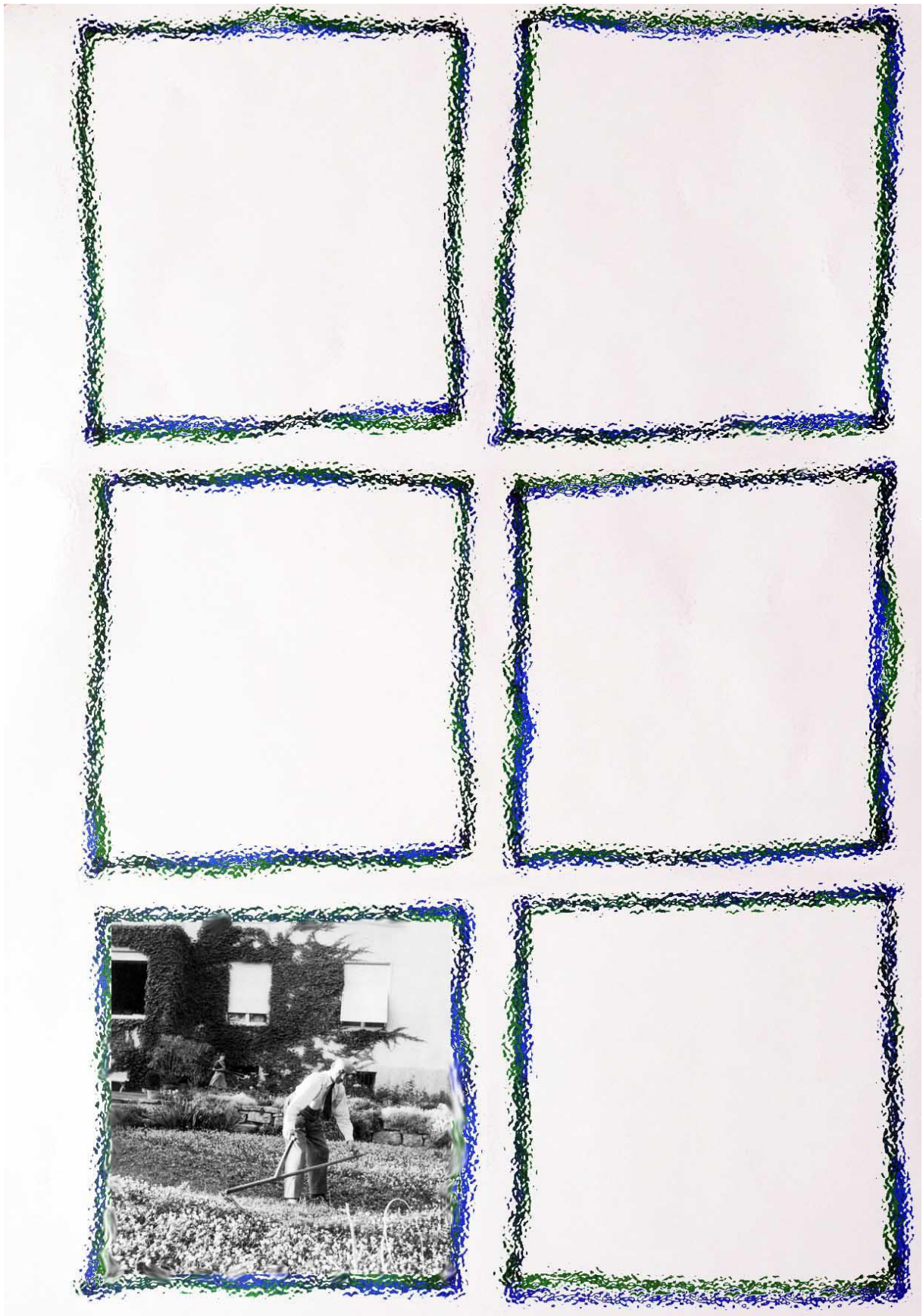
In – tovarno je vseeno treba voditi! Jaz sem izkušen. Ves čas jo vodim, od prvih dni! Mogoče ...

Beti: Meni se zdi tako upanje prazno. Ne upaj. Ne bodo ti dovolili ostati v tovarni. Ne bi naju vlekli na sodišče, če bi pustili, da bi mi bili še naprej tam.

Vse nama bodo pobrali. Kot drugim.

Hutter prižge luč: Vseeno podpiši.

Beti podpiše papir in ugasne luč.

Hutter stoji z zadaj prekrižanima rokama in gleda skozi okno. Na steni nad dvosedom visi pokončna fotografija vseh treh otrok. Spredaj miza brez belega prta. Beti pride jokaje v sobo in se sesede na dvosed.

Hutter molči.

Beti joka.

Hutter: Jok in stok ne bosta pomagala.

Beti še glasneje zajoka: Vem ...!

Hutter: Žal... potrjeno je še z ene strani. Bil je naš Julijan. Ivan me bo peljal do koroškega kolodvora, ko bo prišla krsta.

Beti še bolj zahlipa.

Hutter molči. Ves čas gleda skozi okno.

Beti: ... kako se je sploh lahko kaj takega., pa kako je lahko? Ta vojna...!

Hutter: To bi se lahko zgodilo tudi v miru.

Beti: Pa kako ...?

Hutter: Ne vedo. Vlak je peljal in naenkrat je počilo v kotu vagona. Najbrž da v gašperčku, s katerim so greli vagon ... in dobil je drobec v glavo.

Beti na glas joče: Pa ravno Julijan ...

Hutter ves čas gleda ven: Pa ravno zdaj, ko bo konec. Konec vojne. Toliko dela bo vsepovsod. V tovarni.

Ko bo treba na novo urediti vse glede bloka.

In sploh ne vemo zdaj, kam se bo vse to skupaj prekucnilo. Nobene prave države ni. Nemčija bo kapitulirala. Jugoslavije ni več. Cesarstvo ne bo vstalo od mrtvih ... Upam, da bodo Angleži postavili vlado, ne Rusi.

Čeprav – med vojno sem razporejal in dajal vsem. Kot je treba raztresti borzne akcije. Ene izgubiš, druge se potem vrnejo pomnožene.

In tovarna ves čas dela! Nobenega razloga ni, da bi jo zdaj kdor koli ustavil! Blago se bo vedno rabilo! Ko bo spet država ... in red, bodo rabil mojo tovarno.

Beti: Pa kako lahko zdaj, Josip ...!? Julijana še doma ni ..., še pokopali ga nismo ..., ti pa si že v tovarni ...

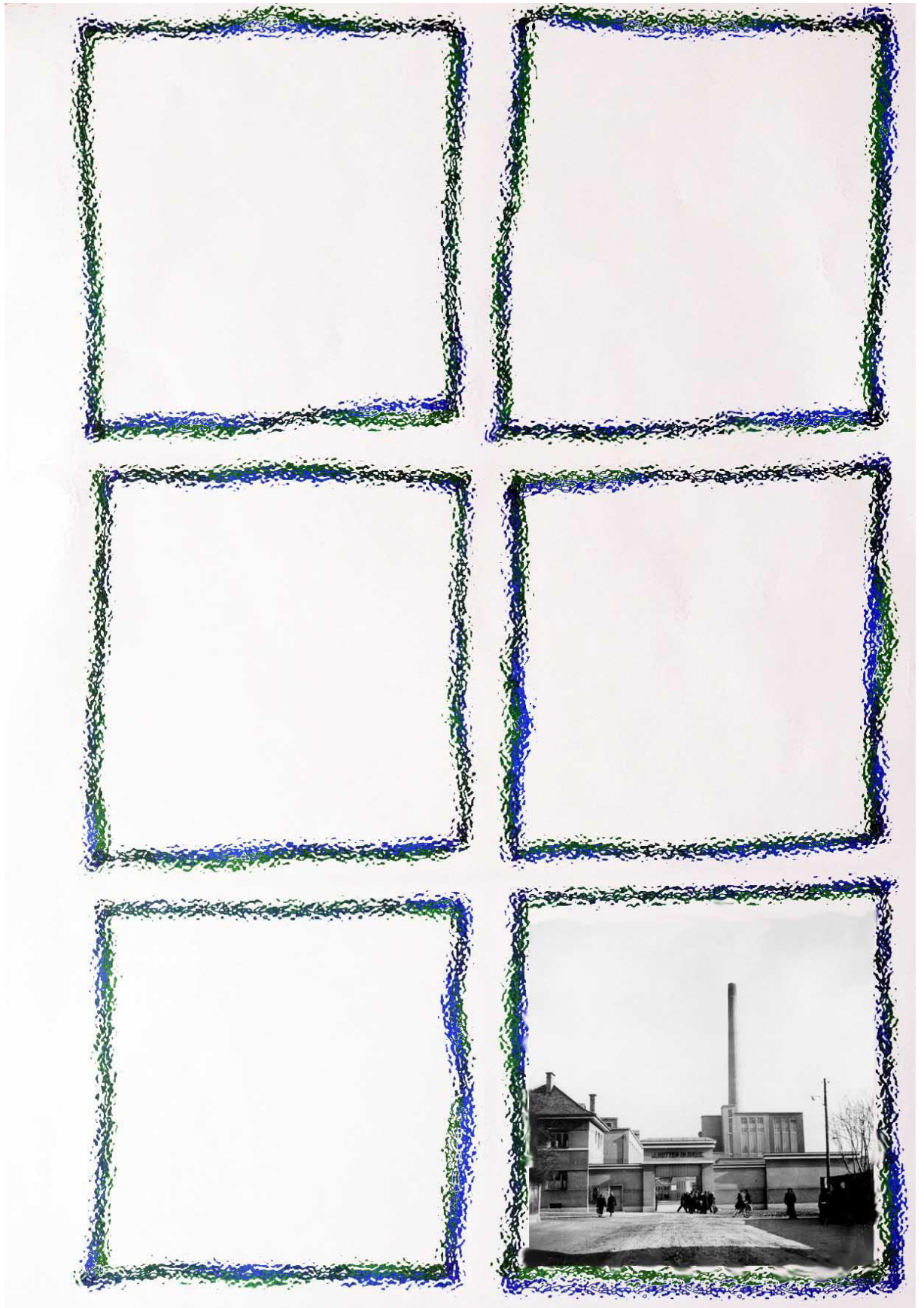
Hutter: Kaj pa naj? Živega ne bomo dočakali.

Naj zdaj še vse drugo propade!?

Življenje bo šlo naprej, svojo pot. Ne bo čakalo na tebe in mene, da se zbudiva iz žalosti! Pepi bo moral zagrabit. Slej ko prej. Da takrat bom moral jaz. Kot sem do zdaj!

Beti joče.

Hutter molče, z rokama na hrbtu, gleda skozi okno.

on gleda fotografijo

tu so ljudje ki hodijo mimo vhoda v tovarno

ko ene smeti

kot semenčice

tovarna pa lepa sama po sebi

čista

skoraj sterilna

ona

a ti misliš da nisem mogla zanositi

on

ja

kontracepcije že nisi imela

to vem

ona

ti tudi ne

ker je nisi obvladal

ali pa nisi hotel

motiš se pa glede mene

jaz sem štela dneve

res da ne glasno da bi ti lahko slišal

ha ha ha

pa vendar sem štela

on

za vsak slučaj

si štela

a ti bi drugače lahko

zanosila

ona

ne vem od kod ti to

da ne bi mogla imeti otrok

on

takrat

ko si me vprašala

kaj bi naredil če bi ti postala noseča

iz tega sem sklepal

da sploh ne moreš zanositi

rekel pa nisem

to pa res

ona

preveč stvari si nisva povedala

šele prej sem doumela da tako misliš

ko si rekel

da nisem mogla zanositi

on

ja

ona

motil si se

ves čas

vsa ta leta

on

a midva bi lahko že takrat spočela otroka

ona

še več

on

kaj

ona

spočela

sva ga

on

midva

ona

ja

bila sem noseča

on

noseča

ona

se spomniš

ko sem te vprašala

če bi se strinjal z abortusom

če

bi zanosila

on
ne spomnim se

ona
naj se sama odločim
si mi takrat odgovoril

on
to je bilo pa zelo fer

ona
ne

ni bilo fer

bila sem prepričana da tudi ti hočeš otroka
ti pa si rekel naj se sama odločim

on
noseča

ona
ja
ti si mi posadil semena

on

noseča

ona

ja

ti pa si rekel naj se sama odločim

zato sem res odločila sama

kako naj bi bila sama z otrokom

zato ti nisem povedala

in ti tudi ne bi

če mi ne bi ponujal zdaj ti svojega sinka

z izgovorom

da bi oba skupaj imela lažje življenje

on

naredila si splav

ona

ja

on
nerojenega otroka

ona
če ni rojen
a je otrok

on
seveda

ona
nosečnost ni samo čas dozorevanja ploda
ni samo čas matere ki čaka na rojstvo
nosečnost je tudi čas odločitve zanj
in čas ko lahko spoznaš moškega s katerim si

seveda tega takrat sploh ne veš

mati postaneš v času nosečnosti
ne v ekstazi spočetja ko niti ne veš
kaj se dogaja
ko odločitve narekujeta strast in poželenje

on
res bolje

da nadaljujeva delo

s to sliko bi zaključil

ker so na njej ljudje

tovarne ne rabijo nobenih ideologij

ali drugače

nobena vera ne ideologija ne preživi brez osnovnih dobrin

in ti ki vstopajo v tovarno

to je

združitve dveh polov

ona

dimnik tam zadaj

pa nesporno predstavlja patriarhat

os

okoli katere se vse vrti

kot stolpi verskih objektov

s katerih kličejo boga

očeta

in delavci ki gredo vanjo

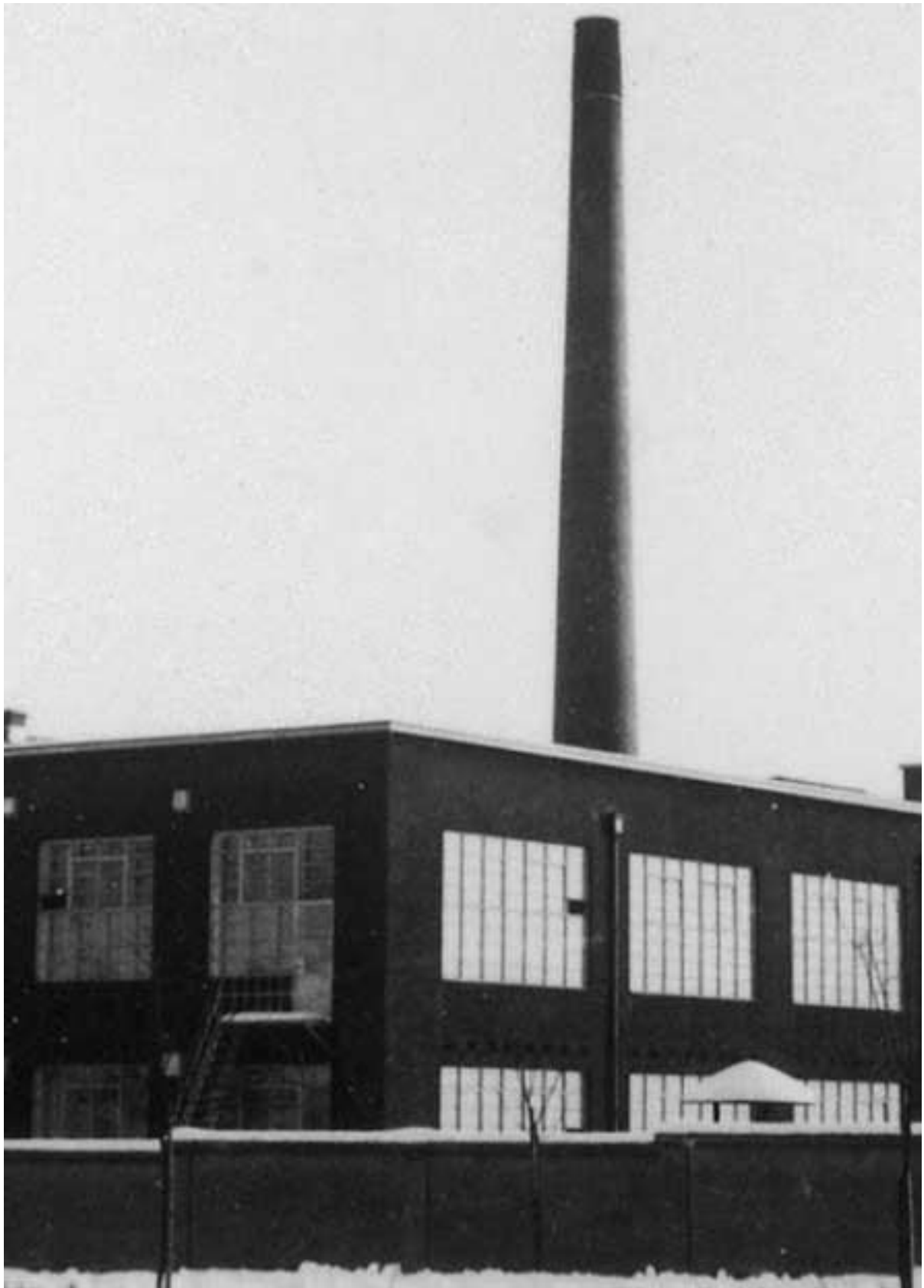
kot semenčice v maternico da tam opravijo svojo nalogo

on

saj

to je v bistvu smisel vsega

a ni

ona

kar precej pokončnih potez je na teh fotografijah
se ti ne zdi

on

čiste linije so te vertikale
pokončnost
rast

takrat se je zdelo da je nad tovarno
le še odprto nebo ki ga bo kmalu dosegla

potem pa krut rez od zunaj
ki je prekinil razvoj

ona

vojna je vse pokvarila
tvoja teorija da vojna ni samo slaba
v huttrovi zgodovini nima potrditve

tovarna

otroci

vse je šlo narobe

starejšega je ubilo

druga dva sta ga zelo razočarala

on

tovarna je po vojni ostala ena največjih tovarn v mestu

res pa je

da je hutter stavil na starejšega sina

mlajši bi ga pa razočaral v vsakem primeru

ona

moral bi mu samo odpreti vrata v svet

ne da mu je to oporekal

on

pa je vseeno obema pomagal

saj ni bil siromak

potem ko je lahko odšel v avstrijo

poskrbel je za svoja otroke

ona

pa ne za vse

on

kako da ne

ona

saj sploh ni vedel za vse svoje otroke

seme je stresal tudi drugod

on

kako pa to veš

ona

pravili so da je vsej eni od varušk pri huttru

pustil svojega sina

še videl ga ni

kaj šele da bi razmišljal koliko svoje tovarne mu bo dal kot potomcu

on

pa kako to veš

ona

sin je povedal sam

mati je bila pred vojno varuška huttrovim

on sam je bil njihov polbrat

poznali se niso

saj se je mati morala posloviti od huttrov

takoj ko so opazili njeno okroglo telo

on

sin

tudi če je sin

ne more biti priča kdo mu je oče

še matere ne pozna ob svojem rojstvu

če bi ti prišla k meni

bi te moj sin sprejel kot svojo mater

ona

ne

najine niti je zmanjkalo pred sedmimi leti

Hutter utrujeno sede na klop na peronu železniške postaje v nekem malem kraju v Avstriji. Pred njim se pokaže spomin na dogodek izpred desetih let na železniški postaji v Mariboru, kjer so vidne sledi letalskega bombardiranja.

Hutter v skromni obleki s kravato, izroči petnajstletnemu sinu v roke modro kuverto:

Še enkrat, bolje enkrat preveč, kot enkrat premalo. Pepi, pazi na ta papir! S tem boš lahko prišel do Beljaka. Z njim se potem v Beljaku prijaviš. Boš že našel kje. Vprašaj pri načelniku na postaji.

Pepi vzame kuverto in jo stisne v notranji žep suknjiča. Mlajši Huttrov sin drži v rokah majhen kovček:

Ja, ata. Ja, ja... Stokrat si mi že to povedal ...

Hutter: Povedal sem stokrat, zato da ga ne bi ti samo enkrat zgubil! Na poti boš srečal veliko neznancev in ljudi, ki se vračajo z vojne. Na vse konce in kraje hodijo. Nevarno je.

Pepi.: Ne skrbi ...

Hutter: In drugi podatki ... kje so ...

Pepi mu zašepetaje: So všiti v podlogo na desni strani suknjiča

Hutter: Zakaj pa šepetáš ...

Pepi se navihano smeje in dalje šepetá: Da ne bo kdo slišal, kje skrivam zaklade ...

Hutter ga vedro frcne z dlanjo po ušesu in se smeje: Ej... Ne se šaliti z resnimi stvarmi. Le kdaj te bo srečala pamet.

Pepi: Bo že, bo že..., ti bom pisal iz Beljaka, ko jo bom srečal.

Hutter še enkrat nakaže kot da ga bo frcnil, potem spusti desnico in zresni obraz.

Pepi se tudi zresni in s svojo dlanjo stisne očetovo desnico.

Hutter: Srečno pot.

Pepi.: Hvala ..., ata. Tudi ti pazi na sebe ... in mamo.

Hutter prijazno pokima v slovo sinu.

Spomin izgine.

Hutter star šestinšestdeset let sedi sam na peronu železniške postaje v nekem malem kraju v Avstriji.

Pepi star šestindvajset let se pripelje z vlakom.

Hutter vstane ko zagleda sina, dvigne roko s klobukom v pozdrav.

Pepi postavi isti kovček izpred desetih let na tla in objame očeta.

Hutter vzravnana tiho gleda postavnega sina.

Pepi: Oče ..., sam si. Mame ni?

Hutter: Sam ja..., Beti naju čaka doma ..., no ..., tam ...

Ivana ni. Ivana sploh nimamo več. Zdaj vozim sam ..., tudi avto je manjši.

Pepi: Ivana?

Hutter: Šoferja Ivana. Se ga ne spomniš? Sploh ne vem, kam se je izgubil tisti čas, ko me ni bilo ...?

Pepi.: Ah, jaaaa ! Ivan, šofer ja..., sem že pozabil ... Kje je že to!?

Hutter: Kot da je bilo včeraj ...

Pepi sede na klop: V glavnem sem moral stati na vlaku. Kdo bi si mislil. V to zakotje, pa takšna gneča!

Hutter sede poleg njega, neučakan: Seveda! Ljudje povsod iščejo nove priložnosti. Meni se zdi skoraj tako kot po prejšnji veliki vojni. Leta dvajset smo vsi začenajli na novo. Mnogi smo začeli iz nič.

Pepi: Ja vem.

Potem molčita.

Hutter: Vse sem premislil, veš.

Tekstil, blago tudi bolj kvalitetno, tako kot smo ga delali mi ..., tam doli, pred vojno..., in vmes - jaz bi lahko še enkrat postavil tovarno!

Preveril sem in našel sem dva sovlagatelja.

Računam na tebe.

Močno računam na tebe.

Jaz zdaj sam – ne vem če bi mogel sam. Nekaj časa že, potem pa bi moral ti potegniti novo Hutter tovarno naprej!

Pepi.: Ponovno? Vse od začetka bi ti? Vse skupaj še enkrat?!

Hutter: Seveda! Kaj pa drugega!? Saj ni taka reč! Saj znam.

Pepi.: Pa ..., saj imaš nekaj naloženo. A nimaš za preživeti? Ne razumem?

Hutter: Seveda imamo. Nekaj zlate rezerve smo vedno imeli na tej strani. S tem bi začeli. Zdaj. Tukaj.

Pepi.: Za koga pa? Eve ni tu. Mene tudi ne bo ti ... Vidva pa ... imata tisto zlato rezervo za sebe dovolj. Oddahni si!

Hutter osuplo gleda sina Josipa mlajšega in ne more izgovoriti ničesar več.

Josip ml. se nasloni na klop in pogleda očeta: Kaj? Saj vem da ti ni vseč. A tako je ..., saj si nas vedno učil, da moramo biti realni!

Hutter: Kaj bo pa Hutter...?

Josip ml.: Kaj Hutter? Saj je! Saj smo. Ti, mama, Eva, jaz. S tovarno gospodarijo drugi. Pozabi tovarno!

Hutter: Ja kaj pa ti misliš.

Kako boš živel? Jaz sem to, kar bi tukaj začeli..., vse na novo, ti in jaz, Hutter in sin, saj to bi bilo potem vse tvoje!

Josip ml.: Hutter in sin ..., ja!

Saj vem ... Tistega sina je ubilo, jaz pa si tega tu ne bom šel. Dobil sem dobro ponudbo. Daleč od tukaj. Nizozemska!

Hutter: Holandija!? Tako daleč!

Josip ml.: Tako daleč, ja. V Holandijo. Vse imam dogovorjeno.

Hutter osupel molči.

Josip ml.: Jutri grem nazaj. S tem istim vlakom. Upam, da ne bo takšne gneče... Potem pa takoj v Amsterdam.

Hutter: Jutri se vračaš?!

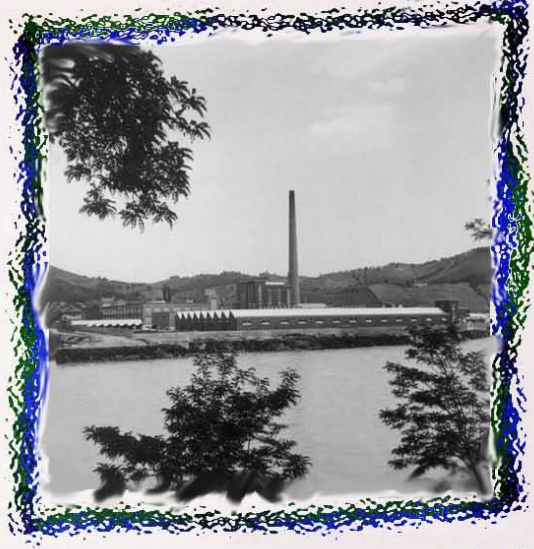
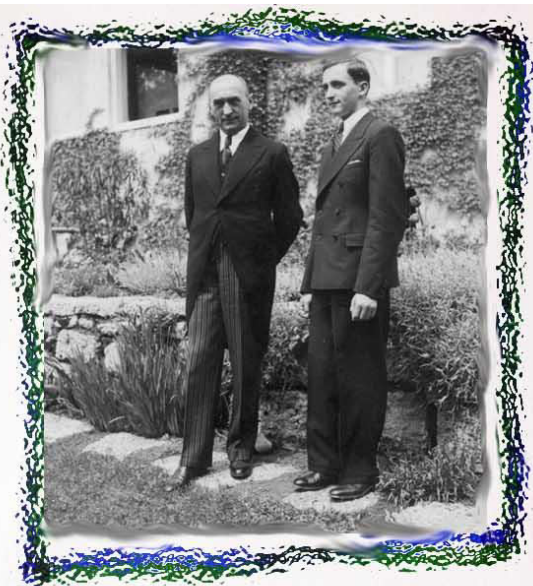
Josip ml.: Ja. Prespal bom v gostilni.

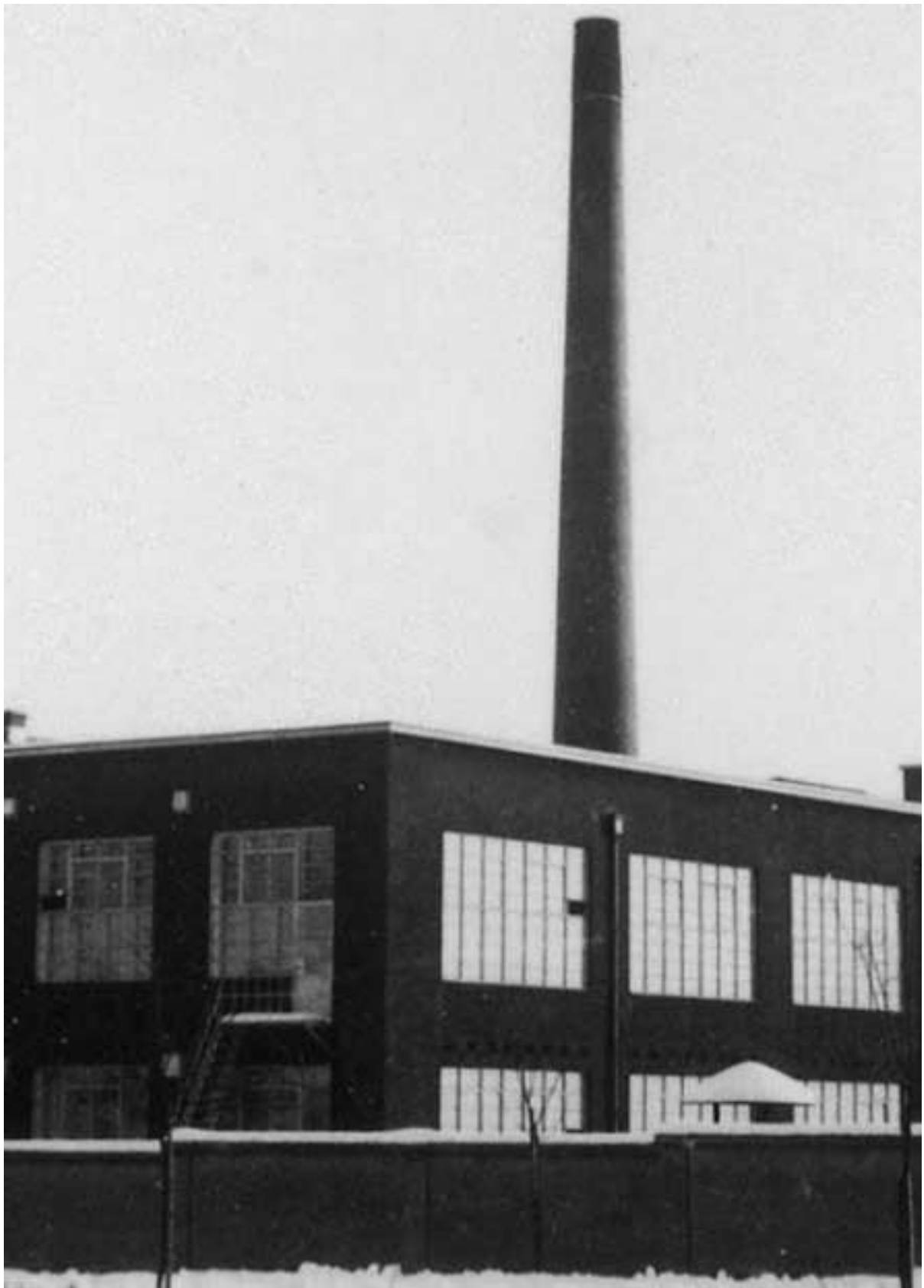
Hutter osupel: V gostilni ...?! Zakaj sem te pa potem tukaj čakal ... ?

Josip ml. molči in potem izgine.

Hutter se dvigne s klopi, togo obstane in se spremeni v fotografijo s klobukom v povešeni roki, čez drugo obešen plašč, z rokavicami v dlani. V skromni obleki, beli srajci in s temno kravato.

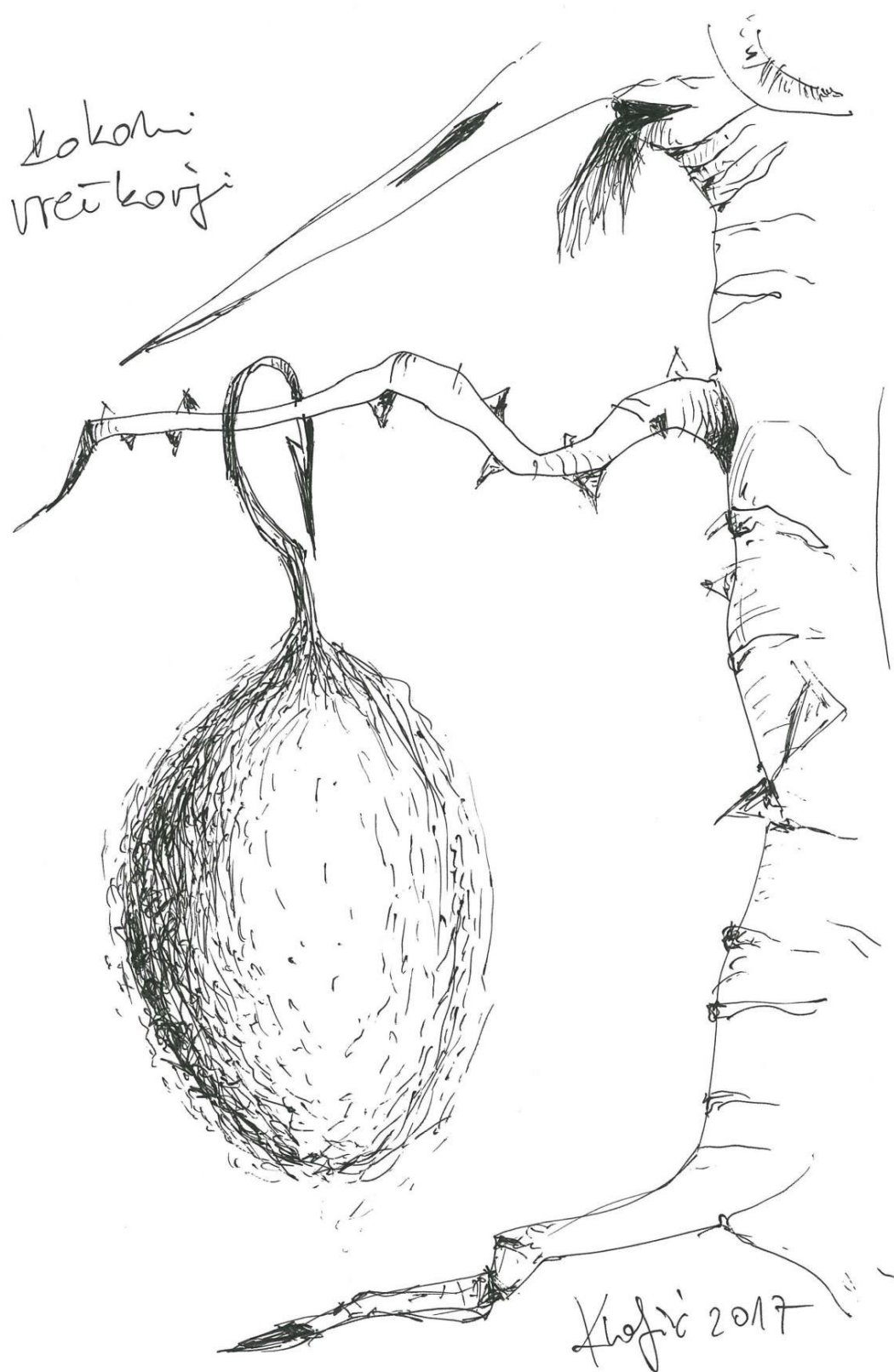

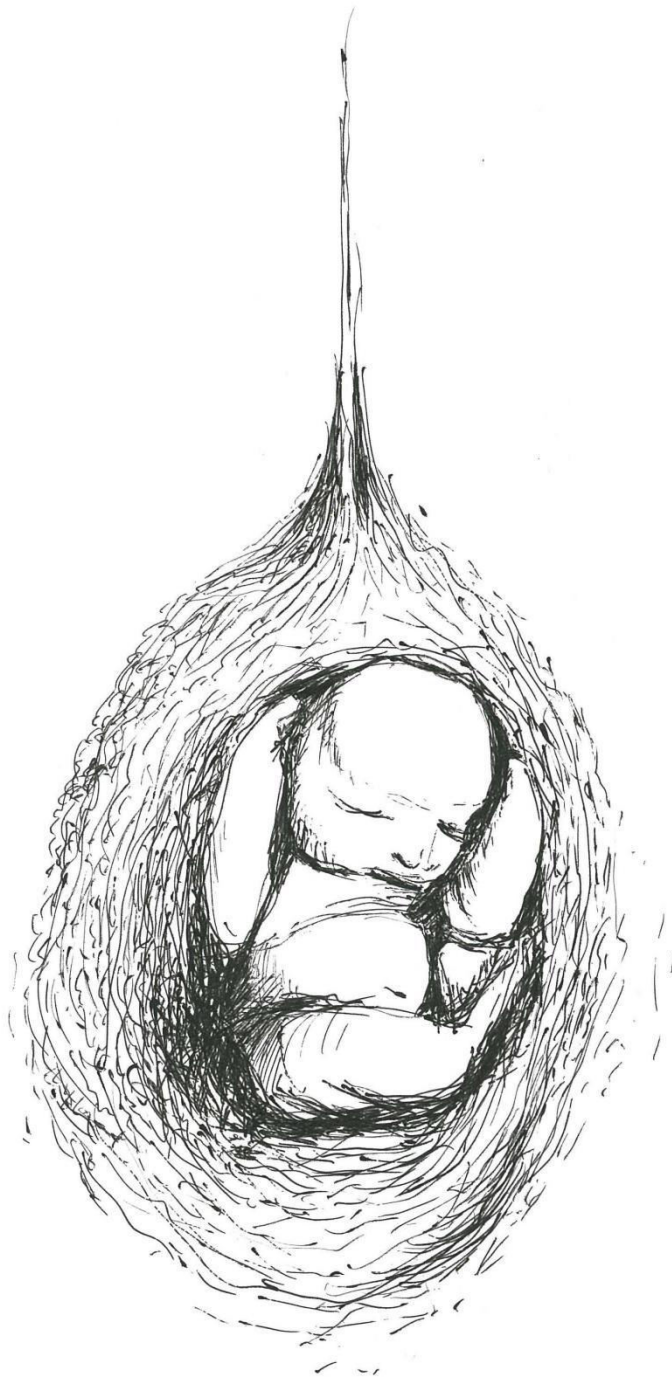

Aug 2017

Karpi 2017

Aug 20 17

Leo 2017

